

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра підприємництва, менеджменту та туризму

ДО ЗАХИСТУ ДОПУЩЕНА

Зав. кафедрою _____

к.е.н., доцент Панкова М. О.

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ
ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Виконав

ст. гр. – ПТБ-320

(підпис)

О.Р.Головань

(ініціали та прізвище)

Науковий керівник

к.е.н., доцент, зав. кафедрою

(підпис)

М. О. Панкова

Запоріжжя

2024

ПРАТ «ПВНЗ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Кафедра підприємництва, менеджменту та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою _____

к.е.н., доцент Панкова М. О.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ

Студенту гр. ПТБ-120, спеціальності « Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» _____
Головань Олексій Романович

1. Тема: Розвиток виробничої і соціальної інфраструктури підприємства
затверджена наказом по інституту № 02-36 від 29.12.2023 р.
2. Термін здачі студентом закінченої роботи: 12.06.2024 р.
3. Перелік питань, що підлягають розробці:
 - Сутність виробничої інфраструктури підприємства
 - Сутність соціальної інфраструктури підприємства
 - Проблема збалансованості розвитку виробничої та соціальної інфраструктури
 - Організаційно-економічна характеристика підприємства
 - Оцінка виробничої інфраструктури підприємства
 - Оцінка соціальної інфраструктури підприємства
 - Напрямки удосконалення інфраструктури підприємства
4. Календарний графік підготовки кваліфікаційної роботи

№ етапу	Зміст	Терміни виконання	Готовність по графіку %, підпис керівника	Підпис керівника про повну готовність етапу, дата
1	Збір практичного матеріалу за темою кваліфікаційної бакалаврської роботи	15.01.24-10.02.24		
2	I атестація I розділ кваліфікаційної бакалаврської роботи	25.03.24-30.03.24		
3	II атестація II розділ кваліфікаційної бакалаврської роботи	22.04.24-27.04.24		
4	III атестація III розділ кваліфікаційної бакалаврської роботи, висновки та рекомендації, додатки, реферат	20.05.24-25.05.24		
5	Перевірка кваліфікаційної бакалаврської роботи на оригінальність	06.05.24-08.06.24		
6	Доопрацювання кваліфікаційної бакалаврської роботи, підготовка презентації, отримання відгуку керівника і рецензії	27.05.24-08.06.24		
7	Попередній захист кваліфікаційної бакалаврської роботи	10.06.24-15.06.24		
8	Подача кваліфікаційної бакалаврської роботи на кафедру	за 3 дні до захисту		
9	Захист кваліфікаційної бакалаврської роботи	17.06.24-24.06.24		

Дата видачі завдання: _____ .2024 р.

Керівник кваліфікаційної бакалаврської роботи _____

Панкова М. О.

Завдання отримав до виконання _____

Головань О.Р

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота: 69 с., 43 використаних джерел.

Метою дослідження є уточнення теоретичних і методологічних підходів до розвитку інфраструктури та оцінка стану

Об'єктом є процес інфраструктурного забезпечення суб'єктів підприємництва. Предметом дослідження виступають організаційно-управлінські відносини, які виникають у процесі формування системи інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності в сучасній

Практичне значення полягає у розробці пропозицій щодо удосконалення структурно-логічної моделі інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності.

Кваліфікаційна робота окреслює базові засади інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності. Розкрито нормативно-інструменти нормативно-правового забезпечення діяльності, механізми прямого адміністрування, економічні складові системи стимулювання активності та проілюстровано сутність, ролі, функціональний інструментарій та наслідки діяльності відповідних інститутів. Автором наголошено на перспективних напрямках реалізації стратегічного підходу.

УПРАВЛІННЯ, ПІДПРИЄМНИЦТВО, ІНФРАСТРУКТУРА,
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, МЕХАНІЗМИ.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА ...	9
1.1 Сутність виробничої інфраструктури підприємства	9
1.2 Сутність соціальної інфраструктури підприємства	20
1.3 Проблема збалансованості розвитку виробничої та соціальної інфраструктури	30
Висновки до розділу 1	35
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	37
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	37
2.2 Оцінка виробничої інфраструктури підприємства	43
2.3 Оцінка соціальної інфраструктури підприємства	49
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	58
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження розвитку інфраструктури для підтримки підприємницької діяльності та пошук нових шляхів її покращення є одним з головних пріоритетів економіки країни. Одним з напрямків державної політики України є сприяння розвитку підприємництва, що спричиняє трансформацію всієї країни. Основою для стимулювання розвитку підприємництва є створення підтримуючої інфраструктури. Метою цієї підтримки є формування ефективних вертикальних і горизонтальних зв'язків між суб'єктами бізнес-простору. Ці зв'язки повинні бути засновані на інноваційних принципах для досягнення цілей сталого розвитку економіки регіону. Інститути інфраструктурного забезпечення мають забезпечити кругообіг матеріально-технічних, фінансово-господарських, інтелектуально-трудова потоків, створюючи адекватні організаційно-економічні відносини між усіма агентами. Це гарантує системність, безперервність, динамічність і збалансованість економічних, соціальних, екологічних та інших ефектів розвитку адаптаційного потенціалу підприємництва.

Проблеми адаптаційного потенціалу інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності, яка нині розвивається на інноваційних засадах, розглядаються на основі праць таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як О. Амосов, О. Бутенко, К. Ващенко, Л. Гаєвська, І. Заблудська, Ю. Захарченко, Д. Інтонюк, О. Кужель, Е. Лоневська, Р. Нурксе, П. Розенштейн-Родан, У. Трибунська, А. Хіршмана, А. Янгсона та інших. Однак, зазначені автори досліджували проблеми ефективного функціонування лише окремих видів інноваційної інфраструктури. Незважаючи на активізацію досліджень у цьому напрямку, багато питань щодо проблем інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності залишаються невирішеними. Зокрема, недостатньо чітко визначені функціональні характеристики параметрів підприємницької інфраструктури та оптимізація діяльності бізнес-агентів.

В умовах переходу до ринкових відносин і одночасної гуманізації всього суспільного виробництва пріоритетного розвитку потребують насамперед ті господарські системи, які пов'язані з безпосереднім задоволенням потреб населення (послугами) і одночасно виступають елементом інфраструктури ринку. До таких найважливіших функціональних підсистем належать виробнича і соціальна інфраструктури.

Сучасна українська економічна енциклопедія наводить близьке за змістом визначення понять виробничої та соціальної інфраструктури. Виробнича (економічна) інфраструктура – будівництво шосейних доріг, каналів, мостів, портів, аеродромів; всі види транспорту (автомобільний, залізничний, авіаційний, водний); зв'язок, енергопостачання, санітарно-технічне обслуговування.

На прикладі розглянемо елементи виробничої та соціальної інфраструктури Комунального підприємства «Веселівський психоневрологічний інтернат» Запорізької обласної ради.

Метою дослідження є уточнення теоретичних і методологічних підходів до розвитку інфраструктури та оцінка стану

Об'єктом є процес інфраструктурного забезпечення суб'єктів підприємництва.

Предметом дослідження виступають організаційно-управлінські відносини, які виникають у процесі формування системи інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності в сучасній

Практичне значення полягає у розробці пропозицій щодо удосконалення структурно-логічної моделі інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності.

Перелік питань, що підлягають розробці:

- Сутність виробничої інфраструктури підприємства
- Сутність соціальної інфраструктури підприємства
- Проблема збалансованості розвитку виробничої та соціальної інфраструктури

- Організаційно-економічна характеристика підприємства
- Оцінка виробничої інфраструктури підприємства
- Оцінка соціальної інфраструктури підприємства
- Напрямки удосконалення інфраструктури підприємства

Кваліфікаційна робота окреслює базові засади інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності. Розкрито нормативно-інструменти нормативно-правового забезпечення діяльності, механізми прямого адміністрування, економічні складові системи стимулювання активності та проілюстровано сутність, ролі, функціональний інструментарій та наслідки діяльності відповідних інститутів. Автором наголошено на перспективних напрямках реалізації стратегічного підходу.

РОЗДІЛ 1 СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність виробничої інфраструктури підприємства

Інфраструктура - це сукупність цехів, дільниць, господарств та служб і відділів підприємства, які забезпечують оптимальні темпи його виробництва та соціального розвитку. У залежності від функцій розрізняють виробничу і соціальну інфраструктуру підприємства [1].

Виробнича інфраструктура - це комплекс цехів, дільниць, господарств та служб, які обслуговують основне виробництво й створюють сприятливі умови для його ефективного функціонування.

Виробничу інфраструктуру складають:

- Транспорт
- Зв'язок
- Електроенергетика
- Кредитно-фінансові заклади
- Спеціалізовані галузі ділових послуг

Основним завданням виробничої інфраструктури є забезпечення безперервного та гармонійного розвитку основних сфер комплексу, створюючи умови для ефективного використання його ресурсного потенціалу. Підтримуючи основне виробництво, інфраструктура має забезпечувати як отримання необхідних обсягів сільськогосподарської сировини, так і її ефективну переробку та використання [2].

Сучасне підприємництво є стратегічним ресурсом і важливим внутрішнім джерелом розвитку країни. Воно є ключовим фактором, що забезпечує стабільну конкурентну перевагу великих корпорацій у розвинених країнах світу. У цих країнах створені умови, зокрема відповідна інфраструктура, для ефективного функціонування різних форм

підприємництва. В умовах військової агресії та руйнування значної частини інфраструктури, Україна повинна відновити роль інфраструктури як одного з основних чинників підтримки підприємницької діяльності.

Серед факторів, що впливають на розвиток підприємництва в сучасних умовах, можна виділити:

- 1) рівень інвестиційної активності підприємницьких структур;
- 2) характер фінансової підтримки;
- 3) державну економічну політику;
- 4) освіту та професійну підготовку;
- 5) рівень впровадження науково-технічних розробок;
- 6) наявність бар'єрів та ступінь відкритості ринку;
- 7) культурні та соціальні норми;

8) рівень розвитку комерційних, облікових і юридичних служб та організацій, які надають підтримку новому, малому та зростаючому бізнесу, складових комерційної та професійної інфраструктури;

9) доступ до фізичної інфраструктури;

10) захист прав інтелектуальної власності.

Таким чином, очевидною є важлива роль інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності [3].

Термін "інфраструктура" вперше згадується у дослідженнях західних економістів і має кілька варіантів пояснення свого походження. Один з них пов'язує виникнення інфраструктури з будівництвом, ототожнюючи її з фундаментом будови, її "каркасом" (від лат. "infra" – під, нижче та "structure" – будова, розташування). Інший варіант пов'язує походження терміна з військовим профілем, розглядаючи його як комплекс споруд і комунікацій, що забезпечують успішні військові операції. Проте всі дослідники визнають, що інфраструктура є необхідним компонентом будь-якої цілісної економічної системи. Деякі автори під ринковою інфраструктурою розуміють сукупність видів діяльності, які забезпечують ефективне функціонування об'єктів економіки та їх взаємодію в певному реальному ринковому просторі [4].

Однак, усі дослідники визнають, що інфраструктура є невід'ємною складовою будь-якої цілісної економічної системи. Деякі автори визначають ринкову інфраструктуру як сукупність видів діяльності, які забезпечують ефективне функціонування економічних об'єктів і їхню взаємодію в реальному ринковому просторі. Відомий дослідник Р. Іохімсен описує інфраструктуру як сукупність матеріальних, інституційних і індивідуальних умов, що сприяють вирівнюванню доходів, пов'язаних із продуктивністю факторів, забезпечуючи повну інтеграцію і високий рівень господарської діяльності. Дж. Ф. Рей зазначає, що термін "інфраструктура" часто використовується для позначення всіх послуг, необхідних для створення сучасної економіки. Вітчизняний економіст В. М. Стеценко розглядає інфраструктуру як комплекс специфічних трудових процесів з надання послуг, що забезпечує обмін діяльністю у суспільному виробництві та житті людини [5].

Різні трактування ринкової інфраструктури сходяться на тому, що вона є сукупністю видів діяльності, які забезпечують ефективне функціонування об'єктів ринкової економіки та їхню єдність у реальному ринковому просторі. За думкою Л. В. Овешенко, інфраструктура підприємництва поділяється на такі компоненти: передавальну, підтримуючу, інвестиційну, інноваційно-розвиваючу та організуючу. Інфраструктурне забезпечення підприємницької діяльності визначається як сукупність взаємопов'язаних факторів і можливостей, що формують систему суспільних відносин, інститутів, структур і об'єктів, які створюють умови для ефективного функціонування підприємництва [6].

Зростаюча роль і значення виробничої інфраструктури підприємства полягає в наступному:

- 1) підвищення рівня механізації та автоматизації виробничого процесу збільшує обсяги і складність ремонту і введення в експлуатацію обладнання, що вимагає розширення інструментів, оснащення і пристроїв;

- 2) перехід на нові технології і прискорення режиму технологічного обладнання підвищують вимоги до якості і збільшують потребу в різних видах енергії;
- 3) складність виробничого процесу і поглиблення зв'язку всередині виробництва збільшують обсяг транспортних робіт;
- 4) навантаження на комунікаційну мережу компанії постійно зростає.

Прогрес у розвитку машин і технологій основного виробництва вимагає відповідних змін виробничої інфраструктури підприємства. Підвищення рівня механізації та автоматизації виробничого процесу значно розширює асортимент інструментів, оснастки та пристосувань за рахунок збільшення обсягу та складності робіт, пов'язаних з ремонтом, обслуговуванням та налаштуванням обладнання. Перехід на нові технології і прискорення технічної роботи обладнання підвищують вимоги до якості і потреба в різних видах енергії. Обсяг транспортних робіт збільшується через складність виробничого процесу та поглиблення виробничих зв'язків декомунізації між підрозділами. Навантаження на комунікаційну мережу компанії постійно зростає. Все це значно підвищує роль і важливість виробничої інфраструктури компанії.

Виробнича інфраструктура має значний вплив на економіку підприємства. При сучасній ситуації на виробництві в сфері обслуговування виробництва на різних підприємствах працює 45-50% від загальної чисельності персоналу. Він має такий характер, що дуже складно механізувати великий обсяг робіт з технічного обслуговування основного виробництва, а також багато допоміжних та ремонтні роботи [7].

Відділ виробничої інфраструктури не бере безпосередньої участі у виробництві спеціальної продукції, але за допомогою своєї діяльності працює в допоміжних підрозділах, щоб забезпечити нормальні умови праці на підприємстві і основні виробничі одиниці, в яких продукт виробляється (виконується робота) і споживається підприємством. Обслуговуючі

господарства надають виробничі послуги основним і допоміжним підрозділам підприємства, а також соціальній інфраструктурі.

Всі сучасні промислові підприємства використовують широкий спектр технічного обладнання (інструменти, прес-форми, макети, верстати, слюсарні інструменти, штампи і т.д.). Асортимент технічного обладнання і ступінь його складності постійно зростають. Витрати, пов'язані зі зносом, ремонтом і відновленням технічного обладнання, складуть значну частину виробничих витрат промислових підприємств. Таким чином, в загальних витратах на освоєння нової продукції машинобудування витрати на проектування і виготовлення технічного обладнання складають більше 50% [8].

Виходячи з вимог сучасного виробництва, інфраструктура підприємства повинна відповідати наступним вимогам:

- Носити профілактичний характер, запобігати можливі порушення нормального і безперервного ходу основного виробництва.
- Забезпечувати гнучкість, безперервність і мінімальну реструктуризацію при переході виробництва з одного продукту на інший.
- Сприяння впровадженню технічного та організаційного регулювання допоміжних процесів
- Сприяти виробництву високо якісної продукції за низькою ціною

Необхідними умовами для нормального протікання виробничого процесу на підприємстві є: підтримка машин і обладнання в робочому стані. Своєчасне забезпечення робочого місця сировиною, матеріалами та інструментами. Енергопостачання агрегату енергією, виконання транспортних робіт. Компанії використовують концепцію систем технічного обслуговування виробництва, щоб декомунізувати всі ці процеси разом.

У сучасній системі організації промисловості за відсутності підприємств професійного обслуговування підприємства змушені розвивати власні цехи, ферми і сервісні комплекси для обслуговування великих виробництв. [9].

Розвиток виробничої інфраструктури має значний вплив на підвищення ефективності підприємства з наступних причин:

1. Оптимізуючи бізнес-технології, можна знизити виробничі витрати в процесі переміщення за рахунок елементів інфраструктури (транспортні витрати, навантаження і розвантаження, зберігання, продаж);
2. Зниженню витрат на робочий час, пов'язаних із затримкою і неповною поставкою виробничих інструментів;
3. З підвищенням рівня надання інфраструктурних послуг і прискоренням надання споживачам засобів виробництва можливе підвищення мобільності виробничих ресурсів і зменшення кількості виробничих запасів, необхідних на різних етапах процесу передачі продукції (в мережі поставок і розподілу для виробників)."на колесах" для споживачів);
4. Створення умов для подальшого поглиблення поділу праці в соціальному масштабі;
5. Скорочення часу простою під час ремонту.

Прогрес у розвитку машин і технологій основного виробництва вимагає відповідних змін виробничої інфраструктури підприємства. Підвищення рівня механізації та автоматизації виробничого процесу значно розширює асортимент інструментів, інструментів та аксесуарів за рахунок збільшення обсягу та складності робіт, пов'язаних з ремонтом, обслуговуванням та налаштуванням обладнання. Перехід на нові технології і прискорення технічної роботи обладнання підвищують вимоги до якості і потреба в різних видах енергії. Обсяг транспортних робіт збільшується через складність виробничого процесу та поглиблення виробничих зв'язків декомунізації між підрозділами. Навантаження на комунікаційну мережу компанії постійно зростає. Все це значно підвищує роль і важливість виробничої інфраструктури компанії. Водночас це піднімає питання про раціональну організацію виробничої інфраструктури [10].

По-перше, реструктуризація підприємств, що призвела до формування окремих спеціалізованих галузей, була орієнтована на індивідуальний попит

на їхні послуги. Всесвітня практика організації технічного обслуговування піднімає питання про доцільність наявності засобів прямого технічного обслуговування і допоміжних засобів на великих промислових підприємствах.

По-друге, підвищення технічного рівня основного виробництва прищеплює підтримку допоміжних робочих місць, виводить їх на загальний рівень, збільшує їх роль у виробничому процесі в міру збільшення складності технічного процесу, розширюється обсяг праці допоміжних робітників і складність Робі для обслуговування виробництва. Найближчим часом роль допоміжних і службових функцій істотно зміниться і стане визначальною. Отже, це вимагає зміни підходу до форм і методів організації догляду і сприяє появі нових професій з багатогранними функціями.

Виробнича інфраструктура забезпечує комфортні умови праці, зростання і розвиток, а також поступові структурні зміни. Задоволення потреб населення пов'язане з соціальною та промисловою інфраструктурою. Іншими словами, сама економіка визначає постійну взаємодію всіх видів інфраструктури.

Як специфічний продукт певної соціально-економічної системи, інфраструктура в цілому та інфраструктура підприємництва зокрема виникла на певному етапі розвитку господарства як об'єктивно необхідний наслідок структурних змін в економіці держав (регіонів). Тому інфраструктура підприємництва, з усіма її складовими, є механізмом, що компенсує зростаючу непорядкованість у умовах розвитку ринку та різнорідність впливів зовнішнього середовища. Вона впливає на діяльність господарюючих суб'єктів з метою підвищення їх стійкості на ринку та ефективності відтворювальних процесів [11].

Класифікацію інфраструктурного забезпечення суб'єктів підприємництва можна узагальнити наступним чином:

1. За формою власності та секторами (державна, приватна, громадська);

2. За ознакою комерційності та метою діяльності (прибуткова – комерційна, підприємницька, господарська; неприбуткова – некомерційна, непідприємницька, негосподарська);

3. За масштабами та спрямованістю (за місцем і сферою дії: міжнародна – міждержавний рівень, національна – загальнодержавний рівень, локальна – регіональна, місцева – міська, селищна, рівня територіальної громади або галузева, вибіркова – інноваційна, виробнича, експортна тощо);

4. За формами, функціями та напрямками підтримки підприємництва (за видами консалтингових послуг інституцій ринкової інфраструктури: організаційно-правова – нормативно-правова, розпорядчо-адміністративна, регуляторна, управлінська; інформаційно-консультаційна – інформаційно-довідкова, консультаційна, науково-аналітична, експертна; освітня – навчально-просвітницька, тренінгова; ресурсна – фінансово-кредитна, матеріально-технічна, технологічна; супровідна – маркетингова, рекламна, промоційна, організаційна, комунікаційна, лобіювання, представництво та інші) [12].

Під час визначення економічної сутності інфраструктури виділяють два підходи: галузевий та функціональний. У першому підході автори розглядають інфраструктуру як сукупність галузей, що забезпечують загальні умови відтворення. У другому підході головним компонентом економічної сутності інфраструктури вважаються її функції, які охоплюють техніко-технологічні, організаційно-економічні та соціальні взаємозв'язки елементів соціально-економічної системи, що обслуговують ключові галузі суспільного сектору.

Інфраструктуру також класифікують за рівнями ієрархічної структури суспільного господарства на національні та регіональні інфраструктурні комплекси; за сферами – на виробничу та соціальну інфраструктуру; за інституційною ознакою – ринку, державної підтримки підприємництва, громадських організацій; за сферами діяльності – на інфраструктуру комерційної, фінансової, підприємницької та інших видів діяльності.

Економічний зміст інфраструктури розкривається через її функції:

1. Створює загальні умови для ефективного функціонування підприємницьких структур у національному господарстві.

2. Сприяє забезпеченню єдності у всіх фазах виробничого процесу підприємницьких структур шляхом встановлення взаємозв'язку в процесі відтворення (системоутворююча функція).

3. Забезпечує безперервність раціональних товарних, грошових, інформаційних та інших потоків, створюючи умови для динамічної стійкості підприємницької діяльності, що сприяє прискоренню обороту капіталу підприємницьких структур.

4. Формує загальні умови для інноваційного забезпечення, що є основною характеристикою відтворення підприємницького типу [13].

В сучасних умовах особливу роль відіграє інформаційна складова інфраструктурного забезпечення. Для ефективного функціонування цієї системи необхідні інвестиції та грамотне управління, що підсилює необхідність розвитку інформаційного підприємництва.

Основними суб'єктами інфраструктури, що забезпечують розвиток підприємництва та формують умови сталого розвитку регіональної економіки та її галузевих структур, є: громадські організації; дослідницькі центри з інноваційних та інвестиційних питань; інноваційні венчурні фонди; системи бізнес-інкубаторів; консалтингові центри; навчально-науково-виробничі об'єднання; наукові та навчальні центри; технопарки; фінансово-кредитні установи та банківські інститути; центри трансферу технологій. Проте діяльність більшості з них наразі є фрагментарною, а також існують диспропорції між адаптаційним потенціалом підприємницької діяльності та рівнем розвитку інноваційної основи її інфраструктурного забезпечення в галузевому та регіональному розрізах.

Зважаючи на регіональні ринково-галузеві особливості, доцільно сформувати систему підтримки з оптимальної кількості інноваційно

розвинених підприємницьких агентів і структур, що забезпечують інфраструктурну підтримку та сприяють систематичному розвитку підприємницького сектору. Особливу роль у цьому повинні відігравати бізнес-інкубатори. Крім того, для забезпечення сталого розвитку територіального підприємництва необхідно включити інші складові адаптаційного потенціалу, як необхідні елементи адекватної інфраструктурної підтримки бізнес-середовища в регіоні [14].

Вітчизняний досвід дозволяє виділити три види бізнес-інкубаторів: неприбуткові, прибуткові та бізнес-інкубатори, які функціонують у навчально-науково-дослідних установах. Проте створення таких елементів адаптаційного потенціалу окремо від інших інноваційно розвинених структур є недоцільним, оскільки їм не вистачатиме організаційно-господарської, інтелектуально-трудової та фінансово-кредитної підтримки, що призведе до недостатньої ефективності підприємницької діяльності. Тому, виходячи з принципу комплексності у побудові інфраструктурного забезпечення підприємницької діяльності, доцільним є створення ринково-галузевих територіальних кластерів. Це дозволить забезпечити взаємодію всіх учасників регіональної підприємницької інфраструктури для досягнення спільних та приватних цілей.

На початковому етапі підтримки розвитку підприємництва в регіональній економіці перспективним є організація адаптаційного потенціалу на базі зазначених установ, які можуть задовольнити попит на послуги, сформований усіма бізнес-агентами. Впровадження таких розробок в окремих секторах економіки має здійснюватися через мережу ринково-галузевих кластерів, що сприятиме створенню нових організацій для обміну технологічними знаннями та прискоренню поширення інновацій [15].

Дослідження показали, що створення системи підприємницьких кластерів на інноваційній основі сприятиме формуванню орієнтованої системи поширення нових знань і технологій, розвитку механізмів трансформації новацій в інновації, а інновацій – у конкурентні переваги. Це також розширить

доступ до інформаційно-консультаційних заходів, підвищить психологічну готовність потенційних учасників кластерів, збільшить інвестиційно-інноваційну активність підприємницьких бізнес-систем на всіх рівнях та створить умови для формування системи каскадних інновацій.

Таким чином, виробнича інфраструктура – це сукупність технічних, технологічних, організаційних і соціальних засобів та умов, які забезпечують ефективне функціонування виробничих процесів. Вона включає в себе транспортні, енергетичні, інформаційні мережі, комунікації, склади, ремонтні служби, системи водопостачання і водовідведення, а також інші елементи, що забезпечують підтримку і розвиток виробничих підприємств. Основна мета виробничої інфраструктури – створення оптимальних умов для безперебійного і ефективного виробництва продукції [16].

Виробнича інфраструктура охоплює кілька основних видів, які забезпечують підтримку та ефективне функціонування виробничих процесів:

1. Транспортна інфраструктура:

- Шляхи сполучення (автомобільні, залізничні, водні, авіаційні).
- Транспортні засоби (вантажні автомобілі, поїзди, судна, літаки).
- Термінали, логістичні центри, склади.

2. Енергетична інфраструктура:

- Електростанції та мережі електропостачання.
- Газопроводи та мережі газопостачання.
- Системи теплопостачання.

3. Комунікаційна інфраструктура:

- Телефонні та інтернет-мережі.
- Інформаційно-телекомунікаційні системи.
- Засоби зв'язку (сервери, дата-центри, комунікаційне обладнання).

4. Водопостачання та водовідведення:

- Системи подачі води.
- Каналізаційні системи.
- Очисні споруди.

5. Ремонтно-технічне обслуговування:

- Ремонтні майстерні та станції технічного обслуговування.
- Підприємства з виробництва та обслуговування обладнання.
- Технічні лабораторії та інженерні служби.

6. Складська інфраструктура:

- Склади для зберігання сировини, напівфабрикатів та готової продукції.

- Холодильні та морозильні камери.
- Логістичні центри.

7. Екологічна інфраструктура:

- Системи поводження з відходами (збирання, сортування, утилізація).
- Очисні споруди та фільтри для промислових викидів.
- Екологічний моніторинг та контроль.

8. Соціальна інфраструктура:

- Житло для працівників.
- Медичні установи та спортивні комплекси.
- Культурні та освітні заклади.

9. Інноваційна інфраструктура:

- Технопарки та бізнес-інкубатори.
- Дослідницькі та науково-технічні центри.
- Лабораторії для проведення досліджень і розробок.

Кожен з цих видів виробничої інфраструктури відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємств і підтримці їх конкурентоспроможності на ринку [17].

1.2 Сутність соціальної інфраструктури підприємства

Соціальна інфраструктура підприємства-це набір відділів підприємства, які забезпечують задоволення соціальних і культурних потреб співробітників

підприємства. Зазвичай він складається з відділів громадського харчування, медицини, дошкільних навчальних закладів, навчальних закладів, житлово-комунального господарства, відпочинку, фізичної культури та спорту.

Соціальна інфраструктура – це комплекс установ, організацій і об'єктів, які забезпечують соціальні потреби населення, створюють умови для підвищення якості життя, зростання культурного і освітнього рівня, а також поліпшення здоров'я та добробуту людей [18].

С. Важенін розглядає соціальну інфраструктуру як взаємодію управління матеріально-речовим середовищем і соціальними суб'єктами (особистості, групи, суспільство), яке спрямоване на оптимізацію суспільного розвитку, на реалізацію всього того, що покращує формування нової людини, всебічному розвитку особистості, вдосконалення способу життя [3].

Дещо інший підхід до трактування поняття соціальної інфраструктури сформував Н. Голіков, який визначав її як сукупність видів суспільно корисної діяльності в системі суспільного розподілу праці, функціональне призначення яких у відтворювальному процесі полягає в наданні комплексу взаємопов'язаних, але не взаємозамінних послуг працівникам в якості діяльності, спрямованої головним чином на забезпечення добробуту людей [4,]. Можна побачити, що трактування відображає результат діяльності соціальної інфраструктури хоча не показує, що вона являє собою.

Подібне бачення соціальної інфраструктури подано у дослідженні Т. Бабланова. Зокрема соціальну інфраструктуру підприємства він розглядає як сукупність видів діяльності, що сприяють комплексному відтворенню людини в процесі реалізації її особистих і суспільних потреб за допомогою надання різного роду послуг [5].

Д. Стеченко [6] розглядає соціальну інфраструктуру, беручи в основу структурний підхід. На його думку, це сукупність галузей невиробничої сфери, покликані раціонально організувати основні види діяльності, а саме: трудову, суспільно-політичну, сфери духовної культури та побуту. Таке розуміння є логічним, адже соціальна інфраструктура на підприємстві

включає в себе сукупність галузевих одиниць, закладів, служб з різними напрямками діяльності, виконує різноманітні функції.

Дещо інше бачення соціальної інфраструктури дають Л. Ковальська та О. Салівончик [7], розуміючи під нею об'єднання інфраструктурних об'єктів у сфері виробництва та споживання різноманітних послуг щодо задоволення потреб працівників та розширеного відтворення робочої сили. П. Саблук, О. Бугуцький, М. Орлатий [19] у визначенні соціальної інфраструктури вказали важливе уточнення, а саме, що це не просто мережа підприємств, установ, закладів, окремих служб, а й сукупність їх матеріальних баз, працівників, господарських та інших зв'язків.

Варто звернути увагу на трактування соціальної інфраструктури В. Кучеренко, В. Громлюка, О. Кічука [9], адже вони розглядають її як відносини власності між суспільством і його членами з приводу споживання послуг. Таке визначення є досить узагальненим і не відображає специфіки досліджуваного явища.

Отже, узагальнення існуючих трактувань соціальної інфраструктури дозволяє зробити висновок, що на сьогодні сформовано два підходи:

- структурний, в межах якого розглядають соціальну інфраструктуру як сукупність елементів матеріально-речового середовища;
- процесний, згідно якого соціальну інфраструктуру розглядають як процес діяльності, результатом якого є послуга здебільшого соціального спрямування [20].

Соціальна інфраструктура включає такі основні компоненти, якщо вони є на балансі підприємства:

1. Освітні заклади:

- Дитячі садки та дошкільні установи.
- Школи та ліцеї.
- Коледжі, технікуми, університети та інші вищі навчальні заклади.
- Професійно-технічні училища.

2. Медичні установи:

- Лікарні та клініки.
 - Поліклініки та медичні центри.
 - Станції швидкої допомоги.
 - Аптеки та фармацевтичні установи.
 - Санаторії та реабілітаційні центри.
3. Культурні заклади:
- Бібліотеки.
 - Музеї та виставкові зали.
 - Театри, кінотеатри та концертні зали.
 - Будинки культури та клуби.
4. Спортивні та рекреаційні об'єкти:
- Спортивні комплекси та стадіони.
 - Фітнес-центри та спортивні зали.
 - Басейни та аквапарки.
 - Парки, сквери, місця відпочинку та розваг.
5. Житлові об'єкти та комунальні служби:
- Житлові будинки та комплекси.
 - Об'єкти житлово-комунального господарства.
 - Водопостачання та водовідведення.
 - Електропостачання та газопостачання.
6. Соціальні служби та установи:
- Центри соціальної допомоги та підтримки.
 - Будинки для літніх людей та притулки.
 - Організації, що займаються захистом прав та інтересів громадян.
 - Центри зайнятості та перекваліфікації.
7. Торговельні та побутові послуги:
- Магазини, супермаркети та ринки.
 - Салони краси, перукарні, ательє.
 - Готелі та ресторани.
8. Транспортна інфраструктура:

- Громадський транспорт (автобуси, тролейбуси, метро).
- Автовокзали та залізничні станції.
- Аеропорти та порти.

Соціальна інфраструктура відіграє ключову роль у забезпеченні комфортного та безпечного життя громадян, сприяє їх всебічному розвитку і підвищує загальний рівень соціального добробуту [21].

Забезпечення соціальних потреб здійснюється певним відділом соціальної інфраструктури підприємства. Їдальні, кафе, кіоски; лікарні, поліклініки, пункти першої допомоги; власне житло, заклади побутового обслуговування; школи, професійно-технічні училища, вищі навчальні заклади (факультети, курси); дитячі садки та дитячі садки, бібліотеки, клуби; житлові будинки та бази відпочинку, літні табори для школярів, Спортивні комплекси та ін.

Діяльністю підрозділу соціальної інфраструктури керує заступник операційного директора з кадрів та соціальних питань. В даний час це залежить від відділів кадрів, технічної освіти, адміністрації, економіки, житлово-комунального господарства, які безпосередньо контролюють діяльність установ соціальної інфраструктури підприємства [22].

Вирішення проблеми соціального розвитку персоналу компанії-один з найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва. Сучасні економічні умови висувають високі вимоги до працівників загальної освіти, професійної підготовки та рівня творчої діяльності. Подальший розвиток людських здібностей є необхідною передумовою для їх успішної роботи, що пов'язано не тільки з використанням сучасних машин і механізмів, а й з розвитком технологій і технологій, з використанням наукових досягнень у виробництві. План соціального розвитку розробляється на підприємстві для задоволення соціальних потреб співробітників.

План являє собою усталену і фінансово забезпечену систему заходів, спрямованих на поліпшення соціальної структури персоналу підприємства,

поліпшення умов праці і життя працівників, поліпшення соціально-культурних послуг і підвищення трудової активності.

Обов'язковою умовою ефективного управління персоналом на підприємстві є прогнозування змін у соціальній структурі трудового колективу. Декомунізація, отже, встановлення необхідних відносин між різними групами працівників за ознакою статі та віку спрямоване на своєчасне задоволення кадрових потреб поточного виробництва. Характер і зміст роботи, яка формується під впливом науково-технічних досягнень, впливає на професійну та кваліфікаційну структуру колективу. У тій же частині плану соціального розвитку важливе місце відводиться заходам щодо підвищення загального і спеціального рівня підготовки працівників і скорочення плинності кадрів.

З точки зору соціального розвитку, як правило, необхідно забезпечити дотримання санітарно-гігієнічних умов праці (зниження рівня шуму, вібрації, пилового і газового забруднення і т.д.). Не менш важливим є розробка заходів з підтримки працездатності протягом тривалого часу і запобігання втоми. Все це залежить від режиму праці і відпочинку, організації робочого місця, стану транспортних засобів, ритму і темпу роботи, стану індустріальної естетики і т.д. він спрямований на усунення пов'язаного з цим фізичного і нейропсихологічного стресу.

План соціального розвитку передбачає поліпшення житлових умов і умов життя співробітників компанії, зміцнення матеріально-технічної бази соціальних і культурних послуг (житлове будівництво, дитячі установи, громадське харчування, побутові послуги, охорона здоров'я, культурні об'єкти, спорт, відпочинок і т.д.).

Також план соціального розвитку передбачає заходи, що сприяють розвитку трудової і творчої діяльності, що, зокрема, відбивається на інноваційному руху робітників і розвитку науково-технічної творчості.

План соціального розвитку підприємства повинен бути узгоджений з планом місцевого округу, і в цьому його особливість. Це пов'язано з його

важливістю і тим, що багато соціальних проблем, які вирішуються, виходять за рамки однієї ініціативи [23].

У сучасних умовах без збалансованого розвитку як основного виробництва, так і соціальної інфраструктури підприємства неможливо досягти високих техніко-економічних показників виробництва. Соціальна інфраструктура підприємства складається з підрозділів громадського харчування, медицини, дошкільних освітніх установ, освітніх установ, житлово-комунального господарства, відпочинку, фізичної культури і спорту. Вирішення проблеми соціального розвитку персоналу компанії-один з найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва. На підприємстві розроблено план соціального розвитку, спрямований на поліпшення соціальної структури працівників, поліпшення умов праці та життя працівників, поліпшення соціально-культурних послуг і підвищення трудової активності. Через його важливість і той факт, що багато соціальних проблем, які вирішуються, виходять за рамки окремих підприємств, план соціального розвитку підприємства повинен бути узгоджений з планом місцевого округу.

Значні кошти потрібні кожним підприємством на утримання всіх можливих (необхідних) об'єктів соціальної інфраструктури. В умовах кризи і пов'язаних з ним обмежених фінансових ресурсів багато підприємств змушені передати раніше створені окремі об'єкти соціальної інфраструктури в підпорядкування органів місцевого самоврядування – районних, міських і районних державних адміністрацій. Але навіть зараз є нові навчальні заклади, медичне обслуговування та рекреація по галузевому послуху [24].

Діяльністю підрозділу соціальної інфраструктури керує заступник операційного директора (віце-президент компанії), який відповідає за кадрові та соціальні питання. В даний час це залежить від відділів кадрів, технічної освіти, адміністрації, економіки, житлово-комунального господарства, які безпосередньо контролюють діяльність установ соціальної інфраструктури підприємства.

На формування соціальної інфраструктури держави впливають фактори:

- економічний, пов'язаний з рівнем соціально-економічного розвитку країни;
- політичний, характеризує вплив соціальної політики на зростання потенціалу соціальної інфраструктури;
- правовий, визначає правові норми та правовідносини регулювання суспільних відносин, рівень правосвідомості населення;
- культурний, вплив моральних, культурних і духовних цінностей на соціальні відносини;
- демографічний, розмір населення з урахуванням демографічних характеристик, групи людей за статевою та віковою ознакою, народжуваність та смертність, міграцію та еміграцію населення, загальна кількість сімей, їх склад та розмір, співвідношення сільського та міського населення, відсоток працездатних осіб;
- соціальний, відображає структуру соціальних, професійних і кваліфікаційних якостей, зайнятість, рівень освіти, особливості повсякденного життя, структура та використання тимчасового фонду населення;
- національно-етнічний, визначає вплив на розвиток соціальної інфраструктури менталітету, споживчі звички, інтереси, традиції і звичаї [25].

Перераховані вище групи факторів взаємопов'язані і взаємозалежні і відіграють важливу роль у подальшому розвитку соціальної інфраструктури в сучасній економічній ситуації.

Соціальна інфраструктура підприємств у розвинених країнах є важливим елементом, що сприяє підвищенню добробуту працівників, їх мотивації та продуктивності. Вона включає різноманітні об'єкти та послуги, які підприємства надають своїм співробітникам і які відповідають високим стандартам. Основні елементи соціальної інфраструктури підприємств у розвинених країнах включають:

1. Медичні послуги та страхування:

- Медичне страхування, що покриває широкий спектр медичних послуг.

- Медичні центри на території підприємств.
- Програми вакцинації та профілактичні медичні огляди.
- Психологічна підтримка та консультації.

2. Освітні та професійні програми:

- Програми навчання та підвищення кваліфікації.
- Курси для розвитку професійних навичок.
- Освітні гранти та стипендії для працівників та їхніх дітей.

3. Харчування та зони відпочинку:

- Їдальні та кафетерії з субсидованим харчуванням.
- Кухні та кімнати відпочинку з необхідними зручностями.
- Зони для відпочинку та рекреації, зокрема зелені зони та спортивні

майданчики.

4. Спортивні та оздоровчі послуги:

- Фітнес-центри та тренажерні зали на території підприємств.
- Спортивні команди та клуби, підтримка участі у змаганнях.
- Йога, пілатес та інші оздоровчі програми.

5. Соціальні та культурні заходи:

- Організація свят та корпоративних заходів.
- Підтримка участі працівників у культурних подіях та благодійних

акціях.

- Програми соціальної відповідальності, включаючи волонтерські

ініціативи.

6. Житлові та транспортні послуги:

- Субсидії на житло та іпотечні програми.
- Організація трансферів та транспортних послуг для працівників.

- Програми карпулінгу та підтримка використання громадського

транспорту.

7. Підтримка сімей працівників:

- Дитячі садки та центри догляду за дітьми на території підприємств.
- Програми сімейної підтримки, включаючи відпустки по догляду за дитиною.

- Гнучкий графік роботи для працівників з дітьми.

8. Фінансові та консультаційні послуги:

- Програми пенсійного забезпечення та інші види заощаджень.
- Фінансові консультації та підтримка в управлінні особистими фінансами.

- Допомога у вирішенні юридичних та інших питань.

Соціальна інфраструктура підприємств у розвинених країнах сприяє створенню позитивного робочого середовища, підвищенню лояльності працівників, зменшенню плинності кадрів та покращенню загальної ефективності бізнесу [26].

Оптимізація соціальної інфраструктури підприємства може бути важливою складовою успішного бізнесу. Деякі напрямки удосконалення соціальної інфраструктури підприємства включають в себе:

1. Покращення умов праці: Забезпечення комфортних та безпечних умов праці для співробітників, можливість підвищення якості життя працівників.

2. Стимулювання здоров'я та благополуччя співробітників: Забезпечення доступу до медичних послуг, спортивних закладів, профілактичних заходів для підтримання здоров'я персоналу.

3. Розвиток освіти та розваг: Забезпечення можливостей для професійного та особистісного розвитку співробітників, організація заходів для відпочинку та розваг.

4. Будівництво партнерства: Встановлення відкритого та довірливого відношення між керівництвом підприємства та персоналом, врахування думки працівників у процесах прийняття рішень [27].

Ці напрямки можуть сприяти збільшенню задоволеності співробітників, покращенню робочого середовища та збільшенню ефективності діяльності підприємства.

Отже, добре розвинена соціальна інфраструктура є необхідною умовою підвищення рівня і якості життя населення, що позитивно позначається на соціально-економічному розвитку держави.

1.3 Проблема збалансованості розвитку виробничої та соціальної інфраструктури

У виробничу інфраструктуру входять підрозділи, які не беруть безпосередньої участі в створенні спеціалізованих виробів, але завдяки їх діяльності створюються необхідні умови для роботи основного виробничого цеху.

Держава має значний вплив на динаміку та економіку виробництва через розмір території, інфраструктуру, вартість транспортування, а також втрату ресурсів при доставці на підприємство та пов'язані з цим штрафи. Як правило, в обслуговуванні виробництва задіяно 40-50% персоналу промислового виробництва. Нестабільний режим функції та різноманітність операцій ускладнюють планування, нормалізацію та регулювання діяльності в цій галузі [28].

Зростаюча роль та важливість виробничої інфраструктури можна пояснити тим, що:

- 1) Підвищення рівня механізації та автоматизації виробничого процесу збільшує обсяг і складність робіт, пов'язаних з ремонтом і регулюванням обладнання, і вимагає розширення асортименту інструментів, аксесуарів і пристосувань;

- 2) Перехід на нові технології і посилення технічного режиму роботи обладнання підвищують вимоги до якості і збільшують потребу в різних видах енергії;

3) Складність виробничого процесу і поглиблення внутрішньогалузевих відносин декомунізації між відділами збільшує навантаження на вантажоперевезення;

Навантаження на комунікаційну мережу та обладнання для захисту навколишнього середовища постійно збільшується [29].

Для досягнення високих виробничих і економічних результатів важливо створити комфортне соціальне середовище, сприятливе психологічне робоче середовище, соціальну мотивацію до праці, тобто активно функціонуючу соціальну інфраструктуру. Все це безпосередньо впливає на рівень продуктивності праці і кінцевий результат діяльності компанії.

В цілому успішне управління в ринкових умовах неможливо без збалансованого розвитку як основного виробництва, так і виробничої та соціальної інфраструктури підприємства.

Таким чином, в сучасних умовах високі техніко-економічні показники підприємства без збалансованого розвитку як основного виробництва, так і його виробничого і соціального розвитку інфраструктури. Крім того, сучасна реальність показує, що більшість об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури підприємства органічно виражені на території того місця, де воно розташоване. Таким чином, конкретне підприємство має певний вплив на промисловий і соціальний регіон.

В даний час більшість важливих об'єктів соціальної та промислової інфраструктури знаходяться у віданні приватних компаній і передані на баланс муніципальних, сільських і районних рад, які не будуть поспішати займатися відновленням і розвитком через відсутність необхідних коштів. Водночас держава створила низку умов, спрямованих на процес децентралізації, і, перш за все, на розвиток на базовому регіональному рівні [30].

Однак існують великі прогалини в організаційному та технічному рівнях первинного та допоміжного виробництва, які створюють вузькі місця в об'єктах інфраструктури. Перехід ключових виробничих процесів на нові технології і передове виробництво перевантажують енергетичні і транспортні

мережі інфраструктурних підсистем, що призводить до частих аварій і простоїв. Отже, розвиток базової виробничої, промислової та соціальної інфраструктури має бути збалансованим.

Проблеми розвитку виробничої та соціальної інфраструктури підприємства включають в себе ряд проблем і обмежень, які можуть перешкодити досягненню збалансованого та сталого розвитку:

1. Відсутність фінансових ресурсів

- Обмежені бюджети: багато країн, особливо країни, що розвиваються, відчувають значну нестачу фінансування інфраструктурних проектів.

- Недостатнє інвестування: індивідуальні інвестори часто неохоче інвестують в інфраструктуру через тривалий період окупності та високий ризик.

2. Нерегулярний розвиток

- Регіональна нерівність: інфраструктура часто розвивається нерівномірно, концентруючись у великих містах, залишаючи сільські та віддалені райони без необхідних послуг.

- Соціальна нерівність: бідні верстви населення можуть мати обмежений доступ до якісної соціальної інфраструктури, такої як освіта та охорона здоров'я.

3. Погане планування та управління

- Недостатнє планування: відсутність довгострокового планування та стратегії може призвести до неефективного використання ресурсів.

- Корупція і неефективність: корупційні дії і погане управління часто призводять до затримок і перевитрати бюджетних коштів на інфраструктурні проекти.

4. Екологічні проблеми

- Вплив на навколишнє середовище: Будівництво та експлуатація інфраструктури можуть призвести до несприятливих впливів на навколишнє

середовище, таких як забруднення повітря, забруднення води та деградація земель.

- Сталый розвиток: необхідність впровадження екологічно чистих технологій та підходів до будівництва та експлуатації інфраструктури для зменшення впливу на навколишнє середовище.

5. Технічна проблема

- Старіння інфраструктури: багато країн стикаються з проблемою старіння інфраструктури, що вимагає значних інвестицій у модернізацію та підтримку.

- Інтеграція нових технологій: використання новітніх технологій для підвищення ефективності управління інфраструктурою може бути обмежене через недостатню кваліфікацію персоналу та стійкість до змін.

6. Соціально-економічні проблеми

- Міграція та урбанізація: Швидка урбанізація може створити додаткове навантаження на міську інфраструктуру, що призведе до перевантаження транспортної системи та нестачі житла та інших соціальних послуг.

- Безробіття та економічна криза: економічні труднощі можуть обмежити можливості фінансування інфраструктурних проєктів та зменшити зайнятість у цих сферах.

7. Демографічні зміни

- Старіння населення: демографічні зміни, такі як старіння населення, вимагають соціальної інфраструктури для задоволення нових потреб, включаючи охорону здоров'я та догляд за людьми похилого віку.

Зростання населення: зростання населення створює додатковий попит на інфраструктуру, яка може перевищити потенціал розвитку [32].

Для вирішення цих проблем необхідно вжити комплексних заходів, в тому числі:

- 1) Ефективне планування та управління: впровадження сучасних методів планування, управління та моніторингу інфраструктурних проектів.
- 2) Залучення інвестицій: використання державно-приватного партнерства для залучення додаткових фінансових ресурсів.
- 3) Сталий розвиток: інтеграція екологічних стандартів на всіх етапах розвитку інфраструктури.
- 4) Технологічні інновації: використання новітніх технологій для підвищення ефективності та якості інфраструктури.
- 5) Соціальна орієнтація: забезпечити рівний доступ до соціальної інфраструктури для всіх верств населення.

Збалансований розвиток промислової та соціальної інфраструктури є важливим елементом сталого розвитку, забезпечення економічного зростання та покращення якості життя населення [33].

Регуляторний акт передбачає державне стимулювання суб'єктів господарювання, форми та методи регулювання, процедури проведення перевірок, адміністративні обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності та податкові пільги для малих та середніх підприємств;

Широко відкриває можливості для об'єднання підприємців у громадські організації. Акумулювати кошти в кооперативах. Однак, незважаючи на активну законодавчу діяльність у сфері підприємництва, однією з найгостріших проблем є кількість існуючих законодавчих актів та необхідність їх систематизації [29].

З точки зору розвитку законодавчої та правової інфраструктури підтримки підприємництва Законодавство в частині законодавчої та правової інфраструктури підтримки підприємництва має бути спрямоване на: і.н.

Забезпечення вертикальної та горизонтальної узгодженості з регуляторним законодавством [34].

- 1) Забезпечити вертикальну та горизонтальну узгодженість із законодавством.

2) Перегляд положень законодавства, що стосуються оподаткування в цілому та оподаткування МСП зокрема.

3) Перегляд положень законодавства, що стосуються оподаткування в цілому та МСП зокрема.

3) Прийняття нових законодавчих пропозицій, в тому числі.

Прийняття нових законодавчих пропозицій, що сприятимуть більш динамічному розвитку малого бізнесу. Прийняття Закону України "Про основні засади організації взаємодії об'єднань виробників з органами державної влади". Прийняття Закону України "Про основні засади організації взаємодії об'єднань виробників сільськогосподарської продукції з органами державної влади". Закон регулює правові засади, права та обов'язки взаємодії об'єднань виробників з органами державної влади. Особливості створення, діяльності, реорганізації та ліквідації об'єднань виробників, можливість виконання ними ряду адміністративних функцій, захист об'єднань виробників. Захист економічних інтересів виробників та регулювання товарного ринку щодо [34].

4) Стосується захисту економічних інтересів виробників та регулювання товарного ринку.

5) Внесення змін та доповнень до нормативно-правової бази щодо лізингової діяльності в сільській місцевості. Надання податкових пільг для інвесторів, які вкладають кошти в цей вид діяльності;

6) Можливість використання майна неплатоспроможних підприємств як фінансового ресурсу для малих підприємств, через довгострокову оренду або передачу в лізинг.

Нові укази, постанови та розпорядження, що регулюють питання державної підтримки та залучення до підприємницької діяльності окремих категорій громадян (молоді, пенсіонерів, багатодітних сімей, працівників сільського господарства).

В даному теоретичному розділі було досліджено визначення та класифікацію виробничої і соціальної інфраструктура, а також їх взаємний розвиток і проблеми.

Виробнича інфраструктура є критично важливою складовою економічного розвитку та ефективності підприємств. Вона включає в себе сукупність матеріально-технічних засобів, систем та об'єктів, необхідних для здійснення виробничих процесів, таких як транспорт, енергетика, водопостачання та комунікації. Розвинена виробнича інфраструктура сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та поліпшенню якості продукції, а також забезпечує стабільне функціонування підприємств, що, в свою чергу, позитивно впливає на загальний економічний стан регіону або країни.

Соціальна інфраструктура є ключовим елементом добробуту суспільства, забезпечуючи належні умови для життя, здоров'я, освіти та соціального захисту населення. Вона включає в себе заклади охорони здоров'я, освітні установи, соціальні служби, житлово-комунальне господарство та інші об'єкти, що задовольняють базові потреби громадян. Розвинена соціальна інфраструктура сприяє покращенню якості життя, соціальній стабільності та рівним можливостям для всіх верств населення, що, в свою чергу, є фундаментом для сталого розвитку суспільства та економіки країни.

В цілому успішне розвиток в ринкових умовах неможливий без збалансованого розвитку основного виробництва та виробничої і соціальної інфраструктури підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Комунальна установа «Веселівський психоневрологічний інтернат» Запорізької обласної ради, скорочене найменування: КУ «Веселівський психоневрологічний інтернат» ЗОР (далі – Інтернат) функціонує з 1936 року.

Юридична адреса: 70405, Запорізька обл., Запорізький р-н, с. Зоряне, вул. Бойко, 4.

Інтернат підпорядкований, підзвітний та перебуває у віданні Запорізької обласної ради (далі - орган з акредитації), який відповідно до галузевого аспекту відповідає за соціальний захист населення Запорізької облдержадміністрації..

Діяльність Інтернату регламентується Положенням, затвердженим рішенням Запорізької обласної ради від 09.10.2017 №41.

Інтернат створюються для тимчасового або постійного проживання / перебування людей зі стабільними інтелектуальними та / або психічними розладами, яким за станом здоров'я потрібно ряд заходів зовнішнього догляду, соціальних послуг, медичних, соціальних послуг та реабілітації, а також за висновками комісії охорони здоров'я за участю лікарів. . психіатрам не протипоказане перебування в школах-інтернатах (далі - палати)..

Директор Інтернату:

Надточій Олександр Сергійович

Заступник директора: Твердохліб Микола Вікторович;

Заступник директора з організації надання соціальних послуг:

Єрещенко Вадим Ігорович

Головний бухгалтер: Головань Венера Альвиртівна;

Завідувач медичним відділенням: Ємець Євгеній Миколайович;

Лікар-психіатр(0,5, ставки): Поліщук Петро Вікторович;

Павлова Юлія Сергіївна;

Сафонов Дмитро Миколайович;

Основна мета інтернату - забезпечити права та інтереси підопічних, забезпечити проживання / перебування, соціальні послуги, постійну зайнятість (творча діяльність, дозвілля, освіта, волонтерська робота тощо) для забезпечення адекватних умов та медичне обслуговування підопічних.

Інтернат надає соціальну послугу стаціонарного догляду на безоплатній та платній основі.

Підопічні відповідно до встановлених норм забезпечуються:

- приміщенням (житловими кімнатами) для проживання/перебування та усіма комунально-побутовими послугами;
- предметами, матеріалами та інвентарем (одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, столовим посудом);
- розумне, принаймні, 4-разове харчування, включаючи прийоми їжі з урахуванням віку і стану здоров'я відповідно до природних норм харчування (часовий інтервал між прийомами їжі не повинен перевищувати 4 годин);
- лікарськими засобами, технічними та іншими засобами і виробами медичного призначення у порядку, встановленому законодавством.

Організацією трудотерапії, культурно-масової та оздоровчо-спортивної роботи з урахуванням стану здоров'я і віку тих, хто проживає в Інтернаті.

Наданням комплексу реабілітаційних послуг відповідно до індивідуальної програми реабілітації інваліда.

Умовами, що сприяють адаптації психічно хворих громадян у новому середовищі.

Підопічні отримують соціально корисний різновид самообслуговування з урахуванням віку, статі, фізичних характеристик, вимог чинного закону про охорону здоров'я, норм і правил особистої гігієни та санітарії. При цьому

підопічним відповідно до законодавства забезпечуються належні санітарно-гігієнічні та безпечні умови праці.

Працетерапія, надання реабілітаційних послуг, технічних та інших засобів реабілітації, медичне обладнання для соціальної адаптації підопічних проводяться відповідно до індивідуальних програм реабілітації інвалідів. Індивідуальні програми реабілітації інвалідів створюються на підставі дій комітету медико-соціальних експертів.

Працетерапія здійснюється у майстерні з працетерапії, на підсобному господарстві, з обов'язковим дотриманням правил техніки безпеки, урахуванням санітарних вимог, відповідно до чинного законодавства України. На сьогодні працетерапія рекомендована 21 особі.

Процес працетерапії проходить в присутності інструктора з трудової терапії) або медичного працівника (медичної сестри/медичного брата або молодшої медичної сестри/молодшого медичного брата(санітарки-палатної/брата палатного) залежно від характеру виконуваних робіт), у якого є в наявності аптечка першої медичної допомоги.

Підопічні забезпечуються спецодягом та взуттям відповідно до встановлених норм.

Медичні працівники Інтернату, соціальні працівники тощо, здійснюють забезпечення навчального, корекційно-виховного та психологічно-реабілітаційного процесу підопічних.

Діяльність Інтернату ґрунтується на принципах гуманності, демократичності, поваги до особистості.

Підопічні Інтернату залучаються до самообслуговування, різних видів суспільно корисної праці з урахуванням віку, фізичних особливостей.

Інтернат приймає людей похилого віку та інвалідів старше 18 років, яким за станом здоров'я потрібен комплекс зовнішнього догляду, побутових послуг, медичних та реабілітаційних послуг, і, згідно з висновками медичного консультативного комітету за участю психіатрів, перебування в інтернаті не

протипоказане, незалежно від присутності осіб, юридично зобов'язаних їх утримувати, або опікунів та піклувальників.

На даний час затверджено:

- кількість ліжко-місць на 28.03.2024 – 383.
- фактична кількість підопічних на 28.03.2024 - 380 (чоловіки - 120, жінки - 260)
- ліжкохворі – 48;
- малорухомі - 72 , з них пересуваються на візках/ходунках – 27.
- кількість дієздатних підопічних -210 осіб.
- кількість недієздатних підопічних - 170 осіб, у тому числі опікуном яких є директор - 117 осіб, інші законні представники/опікуни - 53 осіб, із них перебувають на тимчасово окупованій території – 11 осіб.
- пенсію отримують особисто підопічні 327 осіб, із них на банківську картку 173 особи. Банківські картки зберігаються у сейфі, відповідає за них голова комісії по видачі пенсій підопічним. Підопічні отримують кошти самостійно, або за допомогою членів комісії, якщо в цьому є потреба і витрачають її на власний розсуд. Через підприємство поштового зв'язку пенсії отримують - 154 осіб і витрачають готівку на власний розсуд.
- розпоряджається опікун (директор) 117 осіб, пенсія витрачається на потреби підопічних, закупівля здійснюється членами комісії за бажанням підопічних;
- чи виконують свої обов'язки інші опікуни (51 опікун – виконує свої обов'язки, 2 – не виконує, перебувають на окупованій території).
- кількість евакуйованих підопічних 53 особи до 8 установ, із них: до Львівської області – 10 , Чернівецької – 15, Волинської – 4,

Одеська обл. -5, Івано-Франківської області -15, Запорізької обл. - 4 .

- затверджена штатна чисельність працівників на 28.03.2024 – 197 од.
- фактично зайнято штатних посад на 28.03.2024 - 190 од.
- лікарський персонал - 2,5 од.
- середній медичний персонал -19 од.
- молодший медичний персонал - 100 од.
- інший обслуговуючий персонал (соціальні працівники, культпрацівники, кухонні працівники, перукар, машиністи з прання, інструктор з трудової терапії) - 25 од.
- інший персонал установи – 43,5 од.
- із загальної кількості фактично зайнятих посад:
- фактично працюють (виконують посадові обов'язки) - 190 осіб
- перебувають у лавах ЗСУ -8 осіб
- перебувають на простої - 0 осіб
- кількість вакантних посад на 28.03.2024 – 7.

Затверджені видатки 2024 рік 37361,3 тис. грн.. / використано на 28.03.2024 8780,8 тис. грн.. на:

- заробітну плату з нарахуванням 27544,4 тис. грн.. / 6670,6 тис. грн..
- комунальні послуги та енергоносії 2733,2 тис. грн.. / 1455,2 тис. грн..
- продукти харчування 5126,8 тис. грн.. / 497,5 тис. грн..
- медикаменти 351,6 тис. грн. / 0,0 тис. грн..
- відшкодування пільгових пенсій 455,5 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..
- розрахунки з бюджетом (КЕКВ 2800) 33,6 тис. грн.. / 5,5 тис. грн..
- інші поточні видатки 1116,0 тис. грн. / 108,3 тис. грн..

КЕКВ 2210:

- 1) господарські товари 0,0 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..

- 2) будівельні матеріали 0,0 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..
- 3) засоби протипожежного захисту 0,0 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..
- 4) паливно-мастильні матеріали 445,3 тис. грн.. / 0,1 тис. грн..
- 5) миючі засоби 10,9 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..
- 6) обладнання 0,0 тис. грн.. / 0,0 тис. грн.
- 7) канцтовари, конверти 38,4 тис. грн.. / 0,0 тис. грн..

КЕКВ 2240:

- 1) поточні ремонти приміщень 0,0 тис. грн.. 0,0 тис. грн..
- 2) технічне обслуговування обладнання, техніки, мереж тепло, водо, електропостачання 263,5 тис. грн. / 63,4 тис. грн..
- 3) послуги з пожежної безпеки 95,3 тис. грн.. / 20,3 тис. грн..
- 4) послуги зв'язку (у т.ч. Інтернет) 8,4 тис. грн.. / 2,1 тис. грн..
- 5) супровід програмного бухгалтерського забезпечення 15,6 тис. грн. / 12,3 тис. грн..
- 6) лабораторні послуги ветеринарної медицини 20,2 тис. грн.. / 0,0 тис. грн.
- 7) лабораторні послуги аналізу проб зворотних вод 18,6 тис. грн.. / 4,6 тис. грн.
- 8) послуги з утилізації матеріалів та обладнання (медичні відходи, ветеринарні відходи, люмінісцентні лампи, офісна техніка) 6,8 тис. грн. / 0,0 тис. грн.
- 9) послуги з медичного огляду працівників та стоматологічні послуги – 113,1 тис.грн./ 0,0 тис.грн.
- 10) страхування життя водіїв та транспортних засобів 5,3 тис.грн./ 0,0 тис.грн.
- 11) технічний огляд та поточний ремонт транспортних засобів 48,9 тис.грн./ 0,0 тис.грн.

Середньомісячна вартість послуги стаціонарного догляду за I квартал 2024 року (з урахуванням загального та спеціального фондів):

Усього 10609,40 грн, у т.ч.: харчування 3692,06 грн, медикаменти 294,64 грн .

Середньомісячна заробітна плата працівників за I квартал 2024 року: працюючих - 9642,24 грн.

Залучення додаткових джерел фінансування (гуманітарна/благодійна допомога):

- за 2023 рік – 4140,9 тис. грн.:
- предмети, матеріали, обладнання та інвентар – 1765,5 тис.грн.
- продукти харчування - 849,1 тис. грн .
- медикаменти - 761,1 тис. грн..
- обладнання і предмети довгострокового користування – 765,2 тис.грн.
- станом на 28.03.2024 – 220,8 тис. грн:
- обладнання - 132,9 тис. грн..(водонагрівач, сушильна машина, бенз.генератор);
- паливно-мастильні матеріали 87,9 тис. грн. (дизельне паливо, бензин).

2.2 Оцінка виробничої інфраструктури підприємства

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить не лише від основних виробничих процесів, але й від рівня їх організації. Все більшого значення набуває питання раціональної організації допоміжних та обслуговуючих процесів, тобто розвиток інфраструктури підприємства.

Інфраструктура підприємства - це сукупність робочих місць, об'єктів і служб, які забезпечують необхідні умови для функціонування підприємства в цілому.

Виробнича інфраструктура підприємства - це підрозділи підприємства, які не беруть безпосередньої участі у виробництві продукції, але своєю діяльністю створюють необхідні умови для функціонування основних виробничих підрозділів.

Виробнича інфраструктура включає в себе:

- Допоміжні та обслуговуючі об'єкти (приміщення) та обладнання (ремонтне, інструментальне, транспортне, енергетичне, складське);
- Споруди та комунікації (заводські дороги, під'їзні шляхи, мости, естакади, трубопроводи, лінії електропередач та зв'язку, природоохоронні споруди);
- засоби збору та обробки інформації.

Метою планування діяльності підрозділу виробничої інфраструктури є обґрунтування виробничої програми підрозділу на рік, квартал або місяць, розрахунок потреби в персоналі та обґрунтування виробничих витрат в умовах швидкозмінного ринкового середовища.

Склад і чисельність обслуговуючих підрозділів і служб підприємства визначаються характером основного виробництва, типом і розміром підприємства, продукцією, що випускається, послугами і завданнями, що виконуються, та іншими факторами. У сучасних економічних умовах 45-50% загальної чисельності працівників багатопрофільних підприємств працюють у сфері обслуговування виробництва.

Для того, щоб кількісно оцінити рівень інфраструктурного забезпечення виробництва, необхідно мати показники, які характеризують акумуляцію його виробничого потенціалу в інфраструктурі. Тому разом з категорією "інфраструктура" як сферою діяльності бажано говорити про матеріально-технічну базу інфраструктури та рівень її розвитку.

При аналізі та плануванні виробничої інфраструктури необхідно виокремлювати її функціональну та галузеву структуру, тобто зв'язки між транспортом та зберіганням, інформацією та зв'язком, обслуговуванням (ремонт, інструменти, енергетика).

Слід зазначити, що виробнича інфраструктура характерна для великих і середніх підприємств, тоді як малі та середні підприємства здебільшого користуються послугами сторонніх професійних організацій.

В умовах невизначеності та мінливості ринкового середовища база для розрахунку ключових розділів річного плану не є стабільною і може часто змінюватися. Тому річні плани за деякими позиціями повинні готуватися на основі збільшених показників. За таких обставин основним періодом планування має бути квартальне планування. Це стосується переважно таких секторів, як інструменти, транспорт і логістика.

Оперативні плани розробляються на короткострокову перспективу, є цілеспрямованими, дуже деталізованими і характеризуються різноманітними методами і прийомами. У ринкових умовах модернізовані та нові вітчизняні підприємства здебільшого користуються послугами спеціалізованих компаній для обслуговування основного виробництва.

В Інтернаті є автопарк, який складається з 6 автотранспортних засобів: ВАЗ – 21099; ВАЗ – 2106; ГАЗ – 32213; ГАЗ 5312-2шт ; ЗАЗ DAEWOOLANOS.

Інженерні мережі:

- 1) Система водопостачання включає: водозабірне обладнання, насосна станція, трубопроводи, мережі. Водозабір й водоводи знаходяться в зоні санітарної охорони інтернатної установи. Мережа водопостачання тупикова.
- 2) Каналізаційна мережа слугує для водовідведення господарсько-побутових і виробничих стоків, а також атмосферних стоків, система каналізування є загальна. Каналізаційна система включає: очисні споруди, каналізаційні мережі. У систему очищення входять також видалення з території закладу сміття й твердих відходів організацією на договірній основі.
- 3) Електрична система включає закриту трансформаторну підстанцію (ЗТП), лінії електропередачі, внутрішньо будинникові мережі. Для

забезпечення безперебійної роботи електроустаткування є в наявності дизельгенератор.

- 4) Теплові мережі для теплопостачання інтернату використовується двотрубна система, яка включає зовнішні мережі від котелень до будинків і внутрішньо будинникові мережі. На території інтернату розміщено дві газові котельні.
- 5) Система газопостачання низького тиску. Вона включає газопроводи низького тиску, газорегуляторний пункт і комерційний вузол обліку газу. Споживачами природного газу є модульні котельні.

Транспортні мережі під'їзди та заїзди з асфальтованим покриттям

Кошторис на 2021 рік на утримання установи заплановано з обласного бюджету по загальному фонду 28 млн. 850 тис.грн., по спеціальному фонду- 7млн. 481тис.грн.

З початку року одержано благодійної допомоги в сумі 561грн.

Планові видатки на 1 підопічного в день по харчуванню складають 70,58 грн., по медикаментам –5,79 грн.

Кредиторська заборгованість станом на 01.03.2021 року складає 144 тис.грн.

Станом на 01.03.2021 року середньомісячна вартість проживання підопічного на державному утриманні- 9503,08 грн.

Загальна площа земельної ділянки - 99,6 тис.м², в тому числі 85,0 тис.м² земель сільського господарського призначення. Площа забудови - 6,6 тис.м².

Інтернат має власне підсобне господарство - 71.5 га оброблюваної землі та тваринницька ферма. Сільськогосподарські угіддя засіваються зерновими та технічними культурами. Є невеличка теплиця. Вся продукція, що виробляється на підсобному господарстві іде на харчування підопічних.

Для виконання функції обслуговування на підприємствах створюється низка цехів і підрозділів, які не беруть безпосередньої участі у виготовленні, тобто виробництві, продукту. На більшості підприємств це такі підрозділи

- Інструментальні та інструментальні цехи
- Ремонтні майстерні
- Енергетичні
- Транспортні.
- Складське господарство.

Інструментальний відділ постачає, проектує, планує, виготовляє, зберігає, обліковує, ремонтує і доставляє на робочі місця інструменти, необхідні компанії.

Ремонтний відділ обслуговує, ремонтує та модернізує технічне обладнання, наприклад, велике, а іноді й складське приміщення в головному цеху, щоб воно залишалося в належному робочому стані.

Енергетичний менеджмент. Енергетичний сектор відіграє важливу роль у виробничій інфраструктурі, оскільки сучасні виробничі потужності є великими споживачами палива, електроенергії, газу, води та зрідженого повітря. Енергетичний сектор забезпечує енергією основні та допоміжні цехи компанії, а також усі відділи та служби.

Транспортне господарство здійснює масові транспортні, складські та вантажно-розвантажувальні роботи для внутрішнього та зовнішнього вантажообігу.

Складське господарство забезпечує зберігання сировини та готової продукції.

Високий рівень організації технічного обслуговування в основних виробничих приміщеннях значною мірою залежить від ступеня технічної оснащеності і є необхідною умовою підвищення ефективності та якості будь-якого виробництва. Тому комплексна механізація та автоматизація потрібні не тільки в основному виробництві, але й у допоміжних та обслуговуючих цехах.

Системи технічного обслуговування та загальна інфраструктура підприємства повинні відповідати наступним вимогам

- Забезпечувати умови для виробництва конкурентоспроможної продукції з мінімальними витратами;
- здійснювати технічне, економічне та організаційне регулювання процесу технічного обслуговування; і
- бути запобіжними;
- забезпечувати гнучкість і мінімальну перебудову при переході від основного виробництва до випуску нової продукції.

Основні напрямки вдосконалення допоміжного обладнання на підприємствах.

- Централізація і концентрація однорідних процесів обслуговування та їх спеціалізація з метою створення умов для застосування найпотужнішого сучасного обладнання, наукових методів організації виробництва і праці та високопродуктивної технології;

- Механізація та автоматизація технічних процесів
- Раціоналізація управління
- Удосконалення нормативно-правової бази
- Раціональне планування чисельності працівників
- Розробка та впровадження технічно обґрунтованих норм часу та заходів з наукової організації праці;
- застосування стимулюючих систем оплати праці
- Створення інтегрованих технологій;
- Впровадження та вдосконалення форм господарського розрахунку, що базуються на ринкових відносинах.

Раціональна організація всіх допоміжних виробництв є резервом стабілізації основного виробництва, збільшення випуску продукції, подальшого зростання продуктивності праці та підвищення ефективності роботи підприємства.

2.3 Оцінка соціальної інфраструктури підприємства

Виробництво — це комплексний процес створення матеріальних благ, невід'ємною складовою якого є люди і взаємовідносини між ними. Тому кожне підприємство становить не лише складну виробничо-економічну, а й не менш складну соціальну систему. На результативність діяльності підприємства помітно впливають соціально-культурні чинники зовнішнього середовища. Тому сучасні підприємства об'єктивно мусять спрямовувати певну частину своїх зусиль і ресурсів на вирішення як внутрішніх, так і зовнішніх проблем соціального характеру.

Соціальні потреби працівників підприємства охоплюють широке коло питань: поліпшення умов праці та охорони здоров'я, побуту працівників і членів їх сімей, соціально-культурного обслуговування. Забезпечення соціальних потреб трудових колективів здійснюється сукупністю певних підрозділів соціальної інфраструктури підприємства, до складу яких можуть входити:

- 1) їдальні, кафе, буфети;
- 2) лікарні, поліклініки, медпункти;
- 3) власні житлові будинки, заклади побутового обслуговування;
- 4) школи, професійно-технічні училища, факультети та курси підвищення кваліфікації;
- 5) дитячі дошкільні заклади, бібліотеки, клуби (палаци культури);
- 6) бази та будинки відпочинку, спортивні споруди тощо.

Утримання всієї можливої (необхідної) сукупності об'єктів соціальної інфраструктури кожним підприємством потребує чималих коштів. За умов кризового стану і зв'язаної з цим обмеженості фінансових ресурсів багато які підприємства змушені передати створені раніше окремі об'єкти соціальної інфраструктури в підпорядкування місцевих органів влади — районних, міських та обласних держадміністрацій. Проте й нині існують і навіть

створюються нові заклади освіти, охорони здоров'я та відпочинку галузевого підпорядкування.

Управління діяльністю підрозділів соціальної інфраструктури здійснює заступник директора підприємства (віце-президент фірми) з кадрових і соціальних питань. Йому підпорядковано відділи: кадрів, технічного навчання, адміністративно-господарський та житлово-комунальний, які вже безпосередньо керують діяльністю установ соціальної інфраструктури підприємства.

Вирішення питань соціального розвитку колективу підприємства належать до найважливіших чинників підвищення ефективності виробництва, високої результативності виробничо-господарської та комерційної діяльності.

Сучасні умови господарювання висувають підвищені вимоги до персоналу підприємства, рівня його загальної освіти, професійної підготовки, творчої активності. Постійний розвиток здібностей людини є необхідною передумовою її успішної праці, уміння використовувати сучасні технічні засоби, нову техніку) й технологію, новітні наукові досягнення.

Для задоволення соціальних потреб працівників будь-яке підприємство має скласти план соціального розвитку, тобто обґрунтовану, фінансово та матеріально забезпечену систему заходів, спрямованих на вдосконалення соціальної структури кадрів, поліпшення умов праці й побуту всіх категорій працівників, їхнього соціально-культурного обслуговування, підвищення трудової активності.

Однією з передумов ефективного управління персоналом підприємства, є прогнозування змін у соціальній структурі трудового колективу. Так, встановлення необхідних співвідношень різних категорій працівників за статтю і віком має на меті своєчасне забезпечення потреб у кадрах сучасного виробництва, адаптованого до ринкових умов господарювання.

Характер і зміст праці, що невпинно й швидко змінюються під впливом досягнень науково-технічного та організаційного прогресу, потребують такого самого динамічного поліпшення професійної та кваліфікаційної

структури персоналу, а відтак у плані соціального розвитку підприємства дуже вагомими мають бути заходи щодо підвищення рівня спеціальної освіти працівників, зменшення плинності кадрів.

У плані соціального розвитку обов'язково треба передбачити конкретні заходи, спрямовані на вдосконалення санітарно-гігієнічних умов праці (зниження рівня шуму, вібрації, запиленості та загазованості повітря тощо). Не менш важливою є розробка заходів для збереження належної працездатності протягом тривалого часу і запобігання швидкій стомлюваності.

Ці заходи сприятимуть усуненню надмірних фізичних та нервово-психологічних навантажень, установленню оптимальних режимів праці й відпочинку, організації робочого місця, технічного стану знарядь праці, інтенсивності роботи, належної виробничої естетики тощо.

Особливу увагу треба приділити заходам, що підвищують безпеку праці та усувають виробничий травматизм, а також запобігають професійним захворюванням. До плану соціального розвитку трудового колективу обов'язково включають також заходи для поліпшення житлових і побутових умов працівників підприємства, їхнього соціально-культурного обслуговування, охорони здоров'я, а також зміцнення матеріально-технічної бази відповідних об'єктів соціальної інфраструктури.

План соціального розвитку підприємства має передбачати також заходи для посилення трудової та творчої активності, зокрема ті, що сприяють розвитку раціоналізаторства й науково-технічної творчості працівників. Головні аспекти плану соціального розвитку підприємства мають бути узгоджені з відповідними територіальними планами. Це зв'язано з тим, що чимало соціальних проблем за своїм значенням і можливостями розв'язання виходять за межі окремого підприємства.

На території інтернату є нерухоме майно:

- житлових корпусів – 5
- харчоблок – 1
- пральня – 1

- їдальня – 1
- бібліотека – 1
- тренажерний зал – 1
- трудова майстерня – 1
- актовa зала – 1

Загальна площа установи – 8477,69 кв.м., житлова – 2267,1 кв.м.

Також на території інтернату є котельні і генератори (забезпечення теплопостачанням, централізоване, власною котельнею із зазначенням виду палива, як забезпечується гаряче та холодне водопостачання, забезпечення питною водою, генераторами. В наявності – 2 власні котельні, вид палива – природний газ, гаряче водопостачання забезпечується котельнею та електричними водонагрівачами, холодне водопостачання забезпечується артезіанською свердловиною, питною водою забезпечується за допомогою системи доочистки технічної води з артезіанської свердловини, генератори в наявності – 5 шт. (1 шт. – 100 кВт (ДП), 1 шт. - 36кВт (ДП), 1 шт. 9кВт (бензин), 2 шт. 8,5 кВт (бензин)).

Стан пожежної безпеки (у т. ч. наявність декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань пожежної безпеки, що не виконано згідно з приписами ДСНС, потреба у фінансуванні). Згідно приписам ДСНС усунені недоліки з пожежної безпеки крім встановлення блискавкозахисту на які є потреба у фінансуванні, а саме : 1525604,48 грн.

Укриття (кількість приміщень, їх площа, загальна місткість укриттів, чим облаштовано, наявність медикаментів, запасу їжі тощо (наявність Акту оцінки об'єктів щодо можливості його використання для укриття, як найпростішого). На території установи знаходиться - 4 укриття загальною площею 636,5 кв.м., їх укомплектовано до використання згідно актів ДСНС:

- 1) захисна споруда №1 –(підвальне приміщення корпусу №4, загальна площа 116,0 кв.м., обладнане лавками, повербанками, ношами, засобами

- пожежогасіння та іншими засобами, відповідно до вимог законодавства. Забезпечена питною водою. Рекомендоване на 20 осіб (акт перевірки ДСНС від 20.11.2023р.);
- 2) захисна споруда №2 – подвійного призначення (підвальне приміщення харчового комплексу), загальна площа -263,8 кв.м. В приміщенні проходять виробничі процеси. Споруда обладнана лавками, розкладними ліжками, постільним приладдям, ліхтарями, повербанками, ношами, засобами пожежогасіння та іншими засобами, відповідно до вимог законодавства. Забезпечена питною водою. Рекомендована для використання укриття, як найпростіше укриття (акт перевірки ДСНС від 20.11.2023р.);
- 3) захисна споруда №3 – подвійного призначення (овочесховище), загальна площа 205,0 кв.м., обладнана лавками, піддонами для сидіння, повербанками, ношами, засобами пожежогасіння, та іншими засобами відповідно до вимог законодавства. Рекомендована для використання для укриття населення, як найпростіше укриття на 20 осіб (акт перевірки ДСНС від 20.11.2023 р.);
- 4) захисна споруда №4 - окрема споруда за овочесховищем, загальна площа -51,7 кв.м, обладнана лавками, розкладними ліжками, постільним приладдям, ліхтарями, повербанками, ношами, засобами пожежогасіння та іншими засобами, відповідно до вимог законодавства. Рекомендована для використання укриття, як найпростіше укриття на 20 осіб (акт перевірки ДСНС від 20.11.2023р.).

Інтернат – це дві двоповерхові будівлі та дві - одноповерхові.

Житлові кімнати відділення для ліжкохворих осіб оснащені системами кондиціонування. В кімнатах наявні телевізори.

В кожному відділенні холи обладнані телевізорами та м'якими меблями. Поряд з цим в багатьох кімнатах є телевізори індивідуального користування з супутниковими антенами. В молодіжному відділенні в наявності сучасна кухня для самостійного приготування їжі.

Працює бібліотека, де крім сучасних книг є періодичні видання (газети, журнали). З підопічними, з метою їх адаптації та соціалізації, проводяться заняття з рукоділля, художньої самодіяльності. спортивні змагання.

Медичне забезпечення:

Відповідно штатного розпису –4 штатних одиниць лікарів, у тому числі:

- 1 – завідувач медичного відділення;
- 2 од. - лікарі – психіатри;
- 1 од. - лікар – терапевт,
- головна сестра медична – 1 од.,
- сестра медична з дієтичного харчування – 1 од.,
- сестра медична вищої категорії – 2 од.,
- сестра медична 1 категорії – 1 од.,
- сестра медична – 11 од.
- дезінфектор – 0,5 од.

Структура інтернату додається.

Підопічні інтернату за територіальною ознакою закріплені за лікувально-профілактичною установою – Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги «Сімейний лікар» Широківської сільської ради. За профільним (психоневрологічним) спрямуванням надають медичну допомогу – комунальна установа «Обласна клінічна психіатрична лікарня» Запорізької обласної ради та інші профільні лікувальні заклади області.

Крім періодичних консультацій, рекомендацій лікарів Інтернату, щорічно проводиться:

- поглиблений комплексний огляд вузькими спеціалістами та обстеження аналізів відповідно до плану узгодженому з ЦРБ;

- підопічні, які пересуваються самостійно проходять флюорографічне обстеження на пересувному флюорографі. У ліжку хворих обстежується мокрота на БМ- (32особи.).

На кожного підопічного заведена і ведеться закріпленими лікарями «Історія хвороби».

За період з січня по грудень поточного року на стаціонарному лікуванні в лікарнях знаходились 54 підопічних.

У медичному відділенні функціонують:

- маніпуляційний кабінет
- перев'язувальний кабінет.

Обладнання кабінету з лікувальної фізкультури:

- шведська стінка в комплекті;
- масажне ліжко;
- міні-стадіон «Альфа»;
- орбітрек «Омега»;
- бігова доріжка;
- футбол – 2 од;
- степ-дошка- 6 од.;
- килимки гімнастичні – 6 од.;

Навчання молодшого медичного персоналу проводиться згідно з графіком.

Підопічні забезпечуються памперсами та гігієнічними прокладками відповідно до вимог чинного законодавства.

Організація харчування в Інтернаті здійснюється на підставі добових норм на харчування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України №324 від 13.03.2002 року та рекомендацій лікарів (в наявності декілька дієтстолів № 1, 4, 5, 9, 15) та перетерте харчування.

Оптимізація соціальної інфраструктури інтернату може значно покращити якість життя й благополуччя його мешканців. Ось кілька способів, як покращити соціальну інфраструктуру інтернату:

1. Забезпечення комфортних умов проживання: Здійснення ремонту та модернізація приміщень, забезпечення належного опалення, вентиляції та освітлення.

2. Створення програм розваг та розвитку: Організація культурних заходів, спортивних змагань, творчих майстерень та інших заходів для розваг та саморозвитку мешканців.

3. Забезпечення доступу до медичних та соціальних послуг: Встановлення спеціалізованих медичних пунктів, консультація психолога, психіатра або інших спеціалістів для підтримки ментального здоров'я.

4. Розвиток освітніх можливостей: Організація навчальних курсів, тренінгів або майстер-класів для розвитку навичок та можливостей мешканців.

Ці заходи можуть сприяти покращенню якості життя мешканців інтернату та створенню сприятливого середовища для їхнього розвитку та самовираження.

Висновки до 2 розділу

Комунальна установа «Веселівський психоневрологічний інтернат» Запорізької обласної ради функціонує з 1936 року та забезпечує тимчасове або постійне проживання людей з інтелектуальними і психічними розладами. Інтернат надає широкий спектр послуг, включаючи медичний догляд, реабілітацію, соціальні послуги та забезпечення умов для творчої діяльності та зайнятості. В установі працює кваліфікований персонал, включаючи медичних працівників, соціальних працівників та інших спеціалістів. На сьогодні заклад обслуговує 380 підопічних, з яких 48 є лежачими, а 72 – малорухомими. Інтернат фінансується за рахунок обласного бюджету та

благодійної допомоги, забезпечуючи підопічних усім необхідним для комфортного проживання і реабілітації.

Інтернат забезпечений автопарком із шести транспортних засобів та розвиненою інженерною інфраструктурою, що включає системи водопостачання, каналізації, електропостачання, теплопостачання та газопостачання. Кошторис на утримання установи на 2021 рік передбачає 28.85 млн грн з обласного бюджету і 7.48 млн грн зі спеціального фонду. Інтернат має власне підсобне господарство, включаючи оброблювані землі та тваринницьку ферму, продукція з яких використовується для харчування підопічних. Для обслуговування на підприємстві створено кілька цехів і підрозділів.

На території інтернату розташовані численні житлові та допоміжні будівлі, зокрема п'ять житлових корпусів, харчоблок, пральня, їдальня, бібліотека, тренажерний зал, трудова майстерня та актові зали. Загальна площа установи становить 8477,69 кв.м., з яких 2267,1 кв.м. є житловими. Для забезпечення теплом та гарячою водою використовується дві котельні на природному газі, а холодне водопостачання здійснюється через артезіанську свердловину. Установа має також п'ять генераторів різної потужності. Стан пожежної безпеки переважно задовільний, але потребує фінансування для встановлення блискавкозахисту. На території є чотири укриття загальною площею 636,5 кв.м., обладнані відповідно до вимог ДСНС. Інтернат надає медичну допомогу через власне медичне відділення та співпрацює з місцевими лікувальними закладами. Проживання в кімнатах забезпечене кондиціонерами та телевізорами, а харчування здійснюється за дієтстолами згідно з рекомендаціями лікарів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Виробнича структура інтернату може бути покращена для забезпечення ефективного та продуктивного функціонування закладу. Ось деякі напрямки удосконалення виробничої структури інтернату:

1. Оптимізація виробничих процесів: Аналіз поточних виробничих процесів для забезпечення їх оптимізації, виявлення слабких місць та покращення шляхів виробництва продукції/послуг.

2. Розвиток нових видів діяльності: Розгляд можливостей розширення видів послуг або продукції, що надаються інтернатом, для розширення підходів до підтримки мешканців.

3. Впровадження інноваційних технологій: Використання сучасних технологій у виробничому процесі з метою підвищення продуктивності та якості роботи.

4. Підвищення кваліфікації персоналу: Організація навчання та підвищення кваліфікації співробітників для покращення виробничих навичок та професійного розвитку.

Ці напрямки можуть допомогти оптимізувати виробничі процеси і підвищити ефективність діяльності інтернату, що в свою чергу сприятиме поліпшенню умов для мешканців та співробітників закладу.

Інтернат потребує. Потреба коштів на придбання обладнання і предметів довгострокового користування:

- 1) автобус Mercedes-Benz Sprinter 18-20 місць б/в (або аналог) (останній автомобіль, що був придбаний установою - ГАЗ-32212- в 2008 році, не забезпечує в повній мірі потреби установи та вимагає значних витрат на підтримання його в належному технічному стані) – 950,0 тис.грн.;
- 2) фільтр комплексного очищення води зі свердловини Organik K16 Classic з витратними матеріалами на обслуговування обладнання, в зв'язку з високою агресивністю технічної води, обладнання, передбачене для

прання білизни, гарячого водопостачання тощо, швидко виходить з ладу і не відпрацьовує передбаченого терміну експлуатації - 110,0 тс.грн.

Потреба в коштах на проведення капітального ремонту:

1) улаштування системи зовнішнього блискавкозахисту та заземлення будівлі житлового корпусу № 1, 2 (літ. А-2), житлового корпусу № 3 (літ. Г-2), житлового корпусу № 4 (літ.а Е), житлового корпусу № 5 (літ. Ж), адміністративного корпусу (літ.Д), банно-прального комбінату (літ. П), трудмайстерні (літ.З), майстерні електроцеха (літ. С) – 1525,6 тис.грн.;

2) капітальний ремонт м'якої покрівлі житлового корпусу № 2, в зв'язку зі здуттям покрівлі, наявності горбистих ділянок, тріщин, відшарувань, розривів покрівельного покриття, порушення гідроізоляції в зоні примикань, руйнування цілісності – 1200,0 тис.грн.;

3) капітальний ремонт газової котельні ТМКУ-600, що потребує придбання та роботи із заміни теплообмінників, циркуляційних насосів для опалення, газових клапанів, плат керування газовим клапаном, датчиків температури, електродів, та інше обладнання – 650 тс.грн.

Удосконалення соціальної інфраструктури медичних інтернатів є важливим завданням для забезпечення якісного догляду за пацієнтами та покращення їхнього життя. Ось кілька ключових напрямків, які можуть бути корисними в цьому контексті:

1. Модернізація об'єктів: Ремонт та реконструкція будівель, додавання нових приміщень та обладнання для забезпечення кращих умов проживання та лікування.

2. Інформаційні системи та технології: Впровадження сучасних комп'ютерних систем для управління медичними даними, телемедицини та інших технологій, що полегшують роботу персоналу і підвищують ефективність лікування.

3. Підвищення кваліфікації персоналу: Організація тренінгів та курсів для медичного персоналу з метою підвищення професійного рівня та ознайомлення з новими методами лікування і догляду за пацієнтами.

4. Психологічна підтримка та соціальні програми: Створення програм для підтримки психологічного здоров'я пацієнтів, забезпечення можливостей для соціалізації та інтеграції у суспільство.

5. Розвиток рекреаційних та спортивних зон: Створення місць для відпочинку, занять спортом та інших активностей, що сприяють здоровому способу життя та підвищенню якості життя пацієнтів.

6. Інклюзивний підхід: Забезпечення доступності інфраструктури для всіх груп населення, включаючи людей з обмеженими можливостями, щоб всі могли отримувати необхідну допомогу без перешкод.

7. Фінансування та партнерства: Залучення додаткового фінансування через державні програми, гранти, благодійні організації, а також партнерські відносини з приватним сектором.

8. Моніторинг і оцінка ефективності: Регулярний контроль за якістю послуг, аналіз результатів і адаптація стратегій для постійного покращення інфраструктури та умов у медичних інтернатах.

Комплексний підхід до удосконалення соціальної інфраструктури медичних інтернатів дозволить покращити якість життя пацієнтів і зробить процес їх реабілітації та лікування ефективнішим.

Висновки до 3 розділу

Для покращення виробничої структури інтернату необхідно провести оптимізацію виробничих процесів, впровадити нові види діяльності, використовувати інноваційні технології та підвищити кваліфікацію персоналу. Ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності роботи закладу та покращенню умов для його мешканців. Однак для досягнення цих цілей інтернат потребує значних фінансових вкладень на придбання обладнання, капітальний ремонт будівель та оновлення інфраструктури. Серед

необхідних придбань – автобус для перевезення, комплексний фільтр для очищення води та модернізація котельні.

Важливим завданням є удосконалення соціальної інфраструктури інтернатів, що включає модернізацію будівель, впровадження сучасних інформаційних систем та технологій, підвищення кваліфікації медичного персоналу, забезпечення психологічної підтримки та соціальних програм. Крім того, розвиток рекреаційних та спортивних зон, впровадження інклюзивного підходу та залучення додаткового фінансування сприятимуть створенню комфортних умов для пацієнтів та підвищенню якості їхнього життя. Комплексний підхід до модернізації інтернатів дозволить ефективніше організувати процеси реабілітації та лікування, забезпечивши високий рівень догляду за пацієнтами.

ВИСНОВКИ

Інфраструктура є комплексом цехів, дільниць, господарств, служб і відділів підприємства, який забезпечує оптимальні темпи його виробництва та соціального розвитку.

Виробнича інфраструктура підприємства постійно вдосконалюється з розвитком машин і технологій. Підвищення рівня механізації та автоматизації виробничого процесу вимагає збільшення обсягу та складності інструментів, обладнання та енергії. Це також підвищує вимоги до транспортних робіт та навантаження на комунікаційні мережі. Виробнича інфраструктура суттєво впливає на економіку підприємства, забезпечуючи безперервність виробництва, зменшення витрат на робочий час і збільшення мобільності виробничих ресурсів, що в кінцевому підсумку підвищує ефективність діяльності підприємства.

Соціальна інфраструктура включає освітні та медичні установи, культурні об'єкти, спортивні й рекреаційні заклади, житлові комплекси, соціальні служби, торговельні об'єкти та транспортну інфраструктуру. Її мета — підвищення якості життя працівників, їх здоров'я та добробуту, що, в свою чергу, сприяє збільшенню ефективності виробництва.

Різні підходи до визначення соціальної інфраструктури відображають її багатогранність. Деякі вчені акцентують увагу на матеріальних складових інфраструктури, такі як заклади та служби, тоді як інші розглядають її як процес діяльності, результатом якого є соціальні послуги. Обидва підходи мають спільну мету — забезпечення умов для всебічного розвитку особистості, оптимізацію суспільного розвитку і підвищення рівня життя.

Ефективне управління соціальною інфраструктурою передбачає розробку планів соціального розвитку підприємства, які включають заходи з поліпшення умов праці, житла, соціально-культурних послуг та підвищення трудової активності. В умовах економічної кризи підприємства часто передають об'єкти соціальної інфраструктури органам місцевого

самоврядування для забезпечення їх функціонування. Однак, незалежно від цього, важливо підтримувати високі стандарти соціальних послуг, що сприяють добробуту і мотивації працівників.

Успішний розвиток підприємства в ринкових умовах неможливий без збалансованого розвитку виробничої та соціальної інфраструктури. Невирішені проблеми в організаційному та технічному рівнях первинного та допоміжного виробництва можуть створювати "вузькі місця" в інфраструктурі. Перехід на нові технології перевантажує енергетичні та транспортні мережі, що призводить до частих аварій та простоїв. Державна підтримка та законодавчі ініціативи, спрямовані на розвиток малого бізнесу та залучення інвестицій, є необхідними для досягнення сталого розвитку та покращення якості життя населення.

Інтернат створений для тимчасового або постійного проживання людей з інтелектуальними та психічними розладами, які потребують зовнішнього догляду та соціальних послуг. Заклад забезпечує підопічним проживання, харчування, медичне обслуговування, реабілітаційні послуги та зайнятість через творчу діяльність і трудотерапію.

Соціальний розвиток підприємства потребує складання плану, який охоплює поліпшення умов праці, побуту, санітарно-гігієнічних умов та безпеки праці. План також має передбачати заходи для підвищення трудової та творчої активності працівників, розвиток раціоналізаторства та науково-технічної творчості. Ці аспекти повинні узгоджуватися з територіальними планами, оскільки деякі соціальні проблеми виходять за межі одного підприємства.

Для підвищення ефективності та продуктивності інтернату необхідно провести ряд заходів щодо оптимізації виробничих процесів, впровадження інноваційних технологій та підвищення кваліфікації персоналу. Аналіз поточних процесів дозволить виявити слабкі місця та покращити виробничі шляхи. Розширення спектру надаваних послуг та впровадження сучасних технологій сприятимуть підвищенню якості роботи. Організація навчання для

співробітників допоможе покращити їхні навички та професійний розвиток, що в свою чергу підвищить ефективність діяльності інтернату і покращить умови для мешканців та працівників.

Модернізація соціальної інфраструктури інтернату є ключовим завданням для забезпечення якісного догляду та покращення життя пацієнтів. Це включає ремонт та реконструкцію будівель, впровадження сучасних інформаційних систем, підвищення кваліфікації персоналу, психологічну підтримку та соціальні програми. Важливим є створення рекреаційних та спортивних зон, забезпечення інклюзивності інфраструктури для всіх груп населення, залучення додаткового фінансування та партнерств. Комплексний підхід до цих заходів дозволить значно покращити якість життя пацієнтів та ефективність їх лікування та реабілітації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна енциклопедія. : [у 3 т.] / [за ред. С.В. Мочерного]. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 634 с.
2. Ягодка А. Г. Соціальна інфраструктура і політика. / Ягодка А. Г. – К.: КНЕУ, 2000. – 212 с.
3. Родащук Г. Ю. Значення та тенденції розвитку автомобільних доріг у сільській місцевості України [Електронний ресурс] / Родащук Г. Ю. // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2009. – Випуск 71 (частина 2 – економіка). – Режим доступу до журн. – <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1497>.
4. Бондар С. І. Розвиток соціальної інфраструктури села в ринкових умовах: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.07.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / Бондар С. І. – Харків, 2005. – 19 с.
5. Статистичний щорічник Вінниччини 2008. – Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2009 р. – 632 с.
6. Амосов О.Ю. Державне регулювання інноваційної інфраструктури на регіональному рівні [монографія]. Х. : Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2011. 192 с.
7. Антонюк Д. Аналіз сучасного стану інфраструктурного забезпечення підприємництва Запорізької області. Економічний вісник Донбасу. № 1 (31). 2013. С. 59–66.
8. Антонюк Д.А. Модернізація інституціональної інфраструктури підприємництва регіону в процесі європейської інтеграції України : автореф. дис. ... док. екон. наук : 08.00.05 ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». Львів, 2016. 43 с.
9. Богуславський О.В. Основні підходи до вивчення елементів ринкової інфраструктури у сучасній економіці та особливості їх застосування. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2016. Вип. 1. С. 69–76.

10. Бойчик І.М. Ринкова інфраструктура: сутність та характеристика. Сталий розвиток економіки. 2013. № 3. С. 34–41.
11. Бутенко О.І., Лазарева Є.В. Інфраструктурні компоненти Інноваційної моделі розвитку. Економіка і прогнозування. 2008. № 3. С. 69–81.
12. Гаєвська Л.М. Розвиток малого підприємництва в контексті державної регуляторної політики. Інноваційна економіка. 2012. № 6 (32). С. 294–298.
13. Гнатєва Т., Лівінський А. Методологія застосування імітаційних моделей у контексті розширеного відтворення підприємств аграрного виробництва. Агросвіт. 2019. № 5. С. 25–31.
14. Гриценко А., Соколов В. Ринкова інфраструктура: суть, функції, будова. Економіка України. 1998. № 4. С. 35–44.
15. Гришова І., Федоркін Д. Функціонування механізму управління екологічною безпекою аграрного виробництва. Наукові записки Інституту за законодавства Верховної Ради України. 2018. № 1(1). С. 59-69.
16. Гришова І., Шабатура Т., Ніколюк О. Державне регулювання екологічного туризму в контексті Європейського досвіду. Наукові записки Інституту за законодавства Верховної Ради України. 2020. № 1. С. 126-136.
17. Дем'яненко М., Гришова І. Сталий розвиток аграрної економіки в контексті розвитку сільського зеленого туризму. Теоретичні та прикладні аспекти сталого розвитку: функціональний, галузевий і регіональний вектори : кол. монограф. / під ред. С. М. Шкарлета. К.:ТОВ «Кондор», 2015. С. 48-54.
18. Добрава Н.В. Складові елементи інфраструктури підтримки малого підприємництва на регіональному рівні. Вісник соціально-економічних досліджень. 2015. Вип. 2(57). С. 179–186.
19. Іванова Н. Ринкова інфраструктура та її місце в регіональному економічному просторі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. С. 11–14.

20. Інфраструктура. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=12489 (дата звернення: 25.02.2021).
21. Карпінська Г.В. Інфраструктурний потенціал малого та середнього підприємництва українського Причорномор'я. Економічні інновації. 2014. Вип. 57. С. 152–158.
22. Кравчук А. Сільський зелений туризм як перспективний напрям розвитку суб'єктів агробізнесу в регіонах України. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: ВПЦ Тернопільського НЕУ «Економічна думка», 2014. Т. 18. № 3. С. 45–52.
23. Пивоваров М. Формування та розвиток малих підприємств як основи підприємництва : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2010. 415 с..
24. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України від 22.03.2012 року № 4618-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
25. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: закон України від 22.03.2012 № 4618-VI:/ Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
26. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України №991-XIV.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
27. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні : національна доповідь / К.О. Ващенко та ін. Київ : Держкомпідприємство, 2008. 226 с.
28. Рачинська Г., Лісовська Л. Система інфраструктурного забезпечення підприємств малого і середнього бізнесу. Електронний науковий архів Наукowo-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». 2012. № 3. С. 211–216.
29. Розвиток малих підприємств (статистичне оцінювання впливу на економічне зростання та конкурентоспроможність країни) : монографія / І.Г. Манцуров та ін. ; за наук. ред. І.Г. Манцурова. Київ : КНЕУ, 2009. 181 с.

30. Сімків Л.Є. Ринкова інфраструктура: елементи та значення в ринковій економіці. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2020. Вип. 4(144). С. 3–7.
31. Структура. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Структура> (дата звернення: 25.02.2021).
32. Телетов О.С., Сірік Ю.А. Створення технологічного парку як фактор інноваційного розвитку економіки. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 4. С. 143–154.
33. Угода про створення Українського науково-технологічного центру: документ № 998_032 від 15.03.2001 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_032.
34. Уханова І.О. Розвиток та функціонування технопарків: світовий досвід та специфіка в Україні : Монографія. Одеса, 2012. 131 с.
35. Фінагіна О В. Ринкова трансформація в регіоні: особливості розвитку та діагностування : монографія / НАН України. Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2005. 228 с.
36. Фролова Н.Л. Інструменти державної регуляторної політики у сфері малого та середнього підприємництва в Україні. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/98.pdf>
37. Шульц С.Л., Сімків Л.Є. Напрямки розвитку інфраструктури підтримки підприємництва на регіональному рівні. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2016. Вип. 4. С. 64–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_4_16.
38. Якушева О.В. Економічний розвиток і підтримка малого та середнього бізнесу на регіональному рівні : дис. на здобуття к.е.н. зі спеціальності 08.00.05. Черкаси, 2017. 288 с.
39. Ergin, S.M., Ergina, E.I., Sidorenko, I.Ya., & Shamileva, E.E. (2019). Problematic aspects of the development of a competitive environment in the production of construction materials in the Crimea. IOP Conference Series:

Materials Science and Engineering, 698(7), 1-5. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/698/7/077026> 51

40. Ergin, S.M., Mabilia, G. & Sidorenko, I.Ya. (2020). Economies of Scale and Provision of Technological Efficiency in Agricultural Complexes (P. 2342-48). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.200312.324>

41. Glebova I. An Evaluation of Entrepreneurial Potential in the Republic of Tatarstan Glebova Irina and Khamidulina Alina / Procedia Economics and Finance. 2015. № 32. P. 345–351.

42. Global Entrepreneurship Monitor. URL: <http://www.gemconsortium.org>

43. Gryshova I., Nikoliuk O., Marchuk L. Institutional aspects of the regulation of economic security of the agricultural production. Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 3. P. 23-32. <https://doi.org/10.15673/fie.v11i3.1458>.